

NA KANAWAI

O KA

MOI KALAKAUA,

KE ALII O KO HAWAII PAE AINA,

I KAUIA E KA HALE AHAOLELO,

ILOKO O KA AHAOLELO O KA MAKAHIKI

1880.

~~~~~  
HOOPUKAIA MA KE KAUAHA.  
~~~~~

HONOLULU:
PAIIA E R. GRIEVE.
1880.

NA KANAWAI O 1880.

MOKUNA I.

HE KANAWAI

E HOOPAU AI I KE KANAWAI I APOLOIA MA KA LA 31 O DEKEMABA, I KA M. H. HOOKAHI TAUSANI EWALU HANERI ME KANAONOKUMAMAHA, I KAPAIA, "HE KANAWAI E PALE AKU AI I KA HALAWAI HOOKUI ANA O NA MOKU MA KA MOANA," A E HANA I MAU MEA HOU I PANI NO IA KANAWAI.

No ka mea, ua poloaia mai keia Aupuni e ke Aupuni Hui o Beretania Nui a me Irelani, e lawe aku i na rula i hoomakaukau a i hooholo ia e ke Aupuni Beretania i mea e pale aku ai i ka halawai hookui ana o na moku ma ka moana, a e hoolilo ia mau rula ma kahi o ke Kanawai i olelo ia maluna. A no ka mea ua hoike ia mai i ke Aupuni Hawaii, ua ae na Aupuni o na Aina e, i hoakakaia ma ka Papa Helu Alua i hoopili ia me keia e hoolilo a e kau i na rula i olelo ia ma ka Papa Helu Akahi i oleloia maluna o ko lakou mau moku, ina paha ma ko lakou mau kai, a ma kahi e aku paha. A no ka mea, he kupono no e lawe a hooko ke Aupuni Hawaii a e malama ia mau rula hou a me na lina i waiho mai. Nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hoopauia a ma keia ua hoopau loa ia ke kanawai i olelo mua ia, i apoloia ma ka la 31 o Dekemaba M. H. 1864.

PAUKU 2. Ua kauoha ia na Kapena o na moku Hawaii a pau, e malama a e hooko maluna o ko lakou mau moku i na rula i haina ma ka Papa Akahi e pili pu ana me keia.

PAUKU 3. Ua hiki no i ka Moi ma kona Ahakukamalu, i kela a me keia manawa, e hoopau a e hoololi paha i kekahi o na rula, a e hana i mau rula hou e pakui ia aku paha i na rula i

olelo mua ia, a i ole ia ma kahi o na rula i hoopau ia, a o na hoololi a me na rula hou i hana ia e like me ka mea i olelo ia mamua, e like no ko lakou mana maluna o na moku Hawaii, me na rula iloko o ka Papa Akahi i huiia me keia.

PAUKU 4. Na ka Luna Dute Nui e haawi aku i elua kope o ia mau rula ma ka olelo Hawaii a me ka olelo Beritania i na Kapena moku Hawaii a pau e noi mai ana.

PAUKU 5. E lilo keia i Kanawai, ae hoomaka ia ka hooko ana mahope o ka la 1 o Sepatemaba, Hookahi Tausani Ewalu Haneri me Kanawalu.

PAPA HELU AKAHI.

HOAKAKA MUA ANA.

1. Maloko o na rula mahope iho nei, o na mokumahu a pau e hooholo ia ana me na pea wale no, aole me ka mahu, e manao ia he moku holo pea ia, a o na mokumahu a pau e hooholo ia ana e ka mahu, a he pea a pea ole paha, e kau ana ia manawa, e manao ia oia he mokumahu.

HE MAU RULA E PILI ANA I NA KUKUI.

2. O na kukui i hoakaka ia ma na Pauku hope iho nei, heluia 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, a me 11, oia na kukui e laweia, a oia wale no i na manawa a pau, mai ka napoo ana a i ka puka ana o ka la.

3. E kau na mokumahu holo moana, oiai e holo maoli ana.

(a) Maluna a ma ke alo paha o ke kia mua, aole e emi ke kiekie mai ke kino ae o ka moku i na kapuai he iwakalua, a ina hoi ua oi ka laula o ka moku mamua o na kapuai he iwakalua, alaila, aole e emi ke kiekie o ke kukui malalo o ia laula i kukui keokeo olinolino, i hanaia e hoomalamalama like a puni i iwakalua kukuna o ke panana, a i hanaia e hoomalamalama i umi kukuna ma kela a me keia aoao o ka moku, oia hoi, mai mua pono a hiki i elua kukuna o ke panana mahope iho o waena, ma kela a me keia aoao, e like ke olinolina ana o ia kukui e ike ia ai iloko o ka po poeleele, ke ole mai i uhi ia e ka noe, i elima mile ke kaawale aku.

(b) Ma ka aoao akau (starboard) o ka moku, e kau ia, i kukui omaomao, e hoike ae i kona malamalama, a pau i na ku-

kūna he umi o ke panana, mai mua aku a hiki i elua kukuna mahope o waena, ma ka aoao akau, a e olinolino hoi ka ike ia ana o ia kukui i elua mile ke kaawale aku iloko o ka po poelele, ke ole nae i uhiia e ka noe.

(c) Ma ka aoao hema (port) o ka moku, e kauia i kukui ulaula, e hoi ke ana i kona malamalama a puni na kukuna he umi o ke panana, mai mua a hiki i elua kukuna mahope o waena, ma ka aoao hema (port) a e olinolino hoi ka ike ia ana o ia kukui i elua mile ke kaawale aku iloko o ka po elele, ke ole nae i uhiia e ka noe.

(d) E hoomakaukau ia keia mau kukui omaomao me ka ulaula, me na papa pale kukui ma ka aoao, a e oi ana ekolu kapuai mamua o ke kukui, i ike ole ia ai ua kukui la ma kekahi aoao o ka ihu o ka moku.

PAUKU 4. O na mokumahu a pau i ka wa e kolo ana i kekahi moku, e kau no oia i kona mau kukui aoao, a me elua kukui olinolino keokeo, maluna kekahi o kekahi, aole nae e emi malalo o ekolu kapuai ke kaawale o kekahi mai kekahi i mea e mapopo ai oia, mai na mokumahu e ae. E hana a like ke ano o keia mau kukui elua, a e kau ia ma kahi i kauoha ia na kukui olinolino keokeo o na moku mahu e ae.

PAUKU 5. O ka moku, ina paha he moku mahu a moku holo pea paha, oiai e hoomoe ana i ka uwea telegarapa, a e huli ana paha i ka uwea i haule, a ina paha mamuli o kekahi poino ua hiki ole ke hookeleia, alaila, e kau ia moku i ka po, ma kahi o ke kukui i kauoha ia no na moku mahu, i ipu kukui keokeo, a ina hoi he moku mahu ia, alaila, ma kahi o ia kukui keokeo, i mau kukui ulaula ekolu iloko o na ipu kukui poepoe, aole e emi malalo o umi iniha ke anawaena, e kau pololei ia kekahi maluna o kekahi, aole e emi ke kaawale o kekahi mai kekahi malalo o na kapuai ekolu, a ma ke ao e kau pololei ia i ekolu mau popo poepoe elele, aole e emi malalo o elua kapuai pakahi ke anawaena, kekahi maluna o kekahi, aole e emi malalo o ekolu kapuai ke kaawale o kekahi mai kekahi, ma ke alo o ke kia mua, aole hoi malalo iho o ke poo o ia kia.

E manao ia keia mau popo a me na kukui, e na moku e holo mai ana he mea hoailona ia, ua pilikia ka moku e kau aku ana ia mau hoailona, e hoi ke aku ana ua pilikia a ua hiki ole ke

hookele ia, a nolaila, ua hiki ole i ua moku la ke hookaawale ma kahi e. O na moku i hoakakaia maluna, ina e ku malie ana, me ka holo ole imua, alaila aole e kau na kukui ma na aoao, aka, ina e holo ana e kauia no na kukui.

PAUKU 6. O ka moku pea e holo ana a e koloia ana paha e kau lakou i na kukui e like me ka mea i oleloia ma ka Pauku 3 no ka moku mahu e holo ana, koe nae ke kukui keokeo, aole loa no e kau ia kukui.

PAUKU 7. I ka wa e hiki ole ai i na moku liilii ke kau i na kukui aoao omaomao me ka ulaula, no ka nui o ka ino, alaila e malamaia kela mau kukui ma ka papahale o ka moku, ma ko laua aoao o ka moku, me ka makaukau e hoike koke ia, a ina e hookokoke mai kekahi moku e, a ua kokoke aku paha ua moku nei i kekahi moku, alaila, e hoikeia aku ua mau kukui la, ma ka aoao i hoakakaia no ia kukui iloko o ka manawa kupono e pale aku ai i ka hookui ana o na moku, ina ke ano ike maopopo pono ia, e ike ole ia ai ke kukui omaomao ma ka aoao hema (port) a o ke kukui ulaula hoi ma ka aoao akau (starboard). I mea e hooko kupono ia ai na ano o keia mau kukui aoao, e penna ia mawaho me ke omaomao a me ka ulaula, a e hoomakaukauia me na pale kupono.

PAUKU 8. O na moku a pau ina he moku pea a moku mahu paha, ua kuu ka heleuma, e kau mau ma kahi e ike pono iaai, aole nae e oi aku ke kiekie i na kapuai he iwakalua maluna o ke kino o ka moku, i hookahi kukui keokeo iloko o ka ipukukui poepoe, aole e emi malalo o ewalu iniha ke ana waena oia ipukukui, a e hanaia ua kukui nei e ikeia ai ke olinolino a puni ka iliwai aole e emi malalo o ka mile hookahi ke kaawale.

PAUKU 9. O na moku pailota i hoonohoia ma kona wahi, oiai e lawelawe ana i kana oihana, aole oia e kau i na kukui i kauohaia no na moku e ae, aka e kau oia i kukui keokeo maluna pono o ke kia, e ike ia ai a puni ka iliwai, a e hoike hoi i kukui lapalapa a mau kukui lapalapa i kela a me keia manawa pokole; aole nae e oi aku na kowa mawaena o na hoolapalapa ana mamua o umikumamalima minute. O na moku pailota e lawelawe ole ana i ka lakou hana, ma ko lakou wahi i hoonohoia ai, e kau no lakou i na kukui e like me ko na moku e ae.

PAUKU 10 (a) Aole no e kauohaia na waapa lawaia a me na

waapa hamama, e ae, oiai e holo ana, e kau i na kukui aoao e like me na mea i kauoha ia no na moku e ae, aka, e noho hoomakaukau no nae na waapa o ia ano, i ipukukui me ke aniani omaomao ma kahi aoao a he aniani ulaula ma kahi aoao, a i ka wa a kekahi moku e hookokoake mai ana, a e kokoke aku ai ua waapa nei i kekahi moku, e hoikeia aku ua kukui nei iloko o ka manawa kupono, e pale ai i ka hookui ana me ia moku, a ma ke ano hoi e ike ole iaai he omaomao ma ka aoao hema (port) a o ka ulaula hoi ma ka aoao akau (starboard).

(b) O ka moku lawaia a me na waapa hamama i kuu ka heleuma, e hoike aku lakou i kukui keokeo olinolino.

(c) O na moku lawaia, oiai e lawaia ana me ka upena a e lana ana ka moku, e kau pololei ia ma kekahi o kona mau kia, i elua kukui ulaula, hookahi maluna ae o kekahi, aole e oi aku i na kapuai ekolu, ke kaawale mai kekahi a i kekahi.

(d) O na moku lawaia e kolo ana i ka upena kuu, e kau lakou maluna o kekahi kia i elua kukui, o kekahi maluna ae o kekahi, aole nae e emi malalo o ekolu kapuai ke kaawale oia mau kukui; o ke kukui maluna he ulaula, a o ke kukui malalo he omaomao; pela no hoi e kau ia na kukui kau aoao e like me na moku e ae. A ina aole hiki ke kau ua mau kukui nei, e hoomakaukau me na kukui i oleloia ma ka Pauku 7, a i ole, me ka ipukukui omaomao me ka ulaula i hoomaopopo ia ma ka mahela (a) o keia Pauku.

(e) Aole e papaia na moku lawaia a me na waapa hamama i ka hoike ana i na kukui lapalapa, ke manao lakou e hana pela.

(f) O na kukui a pau i kauohaia ma keia Pauku, koe wale no na kukui ao ao, e waihoia iloko o na ipukukui poepoe, i hanaia ma ke ano e ike ia ai ka malamalama a puni ka iliwai.

PAUKU 11. O ka moku aneane e loa a kekahi moku i holo mai mahope, e hoike aku ia moku ma kona hope i kukui keokeo a i ole ia i kukui lapalapa, i ua moku 'la e holo mai ana.

NA RULA NO KA HOAKAKA ANA I KA WA UA NOE.

PAUKU 12. E hoolako ia kela a me keia moku mahu me ke oeoe, a mea hookani mahu e ae i kupono, a e waihoia ma kahi e pohapono ai me ke akaka, me ke keakea ole ia e kekahi mea e

ae kona kani ana ; a me kekahi ole kupono no ka wa noe, e hookani ia e kekahi upa makani a mea e ae paha o ia ano, me kekahi bele kupono no hoi kahi. Pela no na moku pea, e hoolako ia me ka o-le puhi a me ka bele no ka wa noe. Iloko o ka wa paa i ka noe, ohu, a e haule mai ana ka hau, ina i ke ao, a i ka po paha, e malamaia a e hoikeia aku na kahoaka i hai ia ma keia pauku e like me ka mea i haiia malalo iho, oia hoi,

(a) E hookani na moku mahu, oiai e holo ana, i kona oeoe, a mea kani mahu e ae paha, i hookahi kani loihi ana i kela manawa keia manawa, aole nae e oi aku ke kowa mawaena o na hookani ana mamua o elua minute.

(b) E hookani na moku pea oiai e holo ana, i ka o-le i kela manawa keia manawa, aole nae e oi aku ke kowa mawaena o na hookani ana mamua o elua minute. Ina e holo ana me ka makani ma ka aoao akau, (starboard) alaila, i hookahi kani ana, a ina e holo ana me ka makani ma ka aoao hema (port), alaila, i elua hookani ana, a ina e holo ana me ka makani mahope o waena, alaila, i ekolu hookani ana, hookahi mahope o kekahi.

(c) E hookani na moku mahu a me na moku pea oiai e ku wale ana me ka holo ole, i ka bele, i kela manawa keia manawa, aole nae e oi aku ke kowa mawaena o na hookani ana mamua o elua minute.

E hooholo malie ia na moku i ka wa paa i ka noe a pela aku.

PAUKU 13. O na moku a pau, ina paha he moku pea a moku mahu paha, e holo malie no lakou i ka wa ua uhi mai ka noe, ohu, a e haule mai ana ka hau.

NA RULA NO KA HOEULI A ME KA HOOHOLO ANA.

PAUKU 14. Ina e hookokoke ana kekahi mau moku holo pea elua, a ua manao ia e halawai hookui ana, alaila, e hookaawale kekahi o laua mai kekahi ae, penei :

(a) O ka moku e hooiho ana me ka makani mahope, oia ke hookaawale ae no ka moku e hoopii ana me ka makani mamua mai.

(b) O ka moku e hoopii ana me ka makani ma ka aoao hema

(port), oia ke hookaawale ae i ka moku e hoopii ana me ka makani ma ka aoao akau (starboard).

(c) Ina e hooiho ana laua a i elua me ka makani ma na aoao like ole, alaila o ka moku e holo ana me ka makani ma ka aoao hema, (port) oia ke hookaawale ae no kekahi.

(d) Ina e hooiho ana laua a i elua me ka makani ma ka aoao hookahi, alaila, o ka moku maluna, oia ke hookaawale ae mai ka moku malalo.

(e) O ka moku me ka makani mahope pono, oia ke hookaawale ae i kekahi moku.

PAUKU 15. Ina e halawai kekahi mau moku mahu elua he ihu a he ihu, a koko ke paha pela, a manao ia e halawai hookui ana paha, alaila, e holo ae laua a i elua i ka akau (starboard) i holo kekahi ma ka aoao hema (port) o kekahi.

Ua pili wale no keia pauku, i na manawa e holo ana na moku he ihu a he ihu, a koko ke paha pela, a ua manaoia e halawai hookui ana paha, a aole i pili i na manawa, ina e mau ana ka holo o kekahi mau moku elua imua, a e hala ana me ka hookui ole.

Eia wale no na manawa i pili ai. I ka manawa e holo ana kekahi mau moku he ihu a he ihu, a koko ke paha pela, a i ole ia ma keia ano, i ka wa ma ke ao, ua ike kekahi moku i ke kia o kekahi moku ua kupono ma ka laina o kona mau kia pono iho, a ua aneane paha pela, a ma ka po, i na manawa e ike ai kekahi moku i na kukui kau aoao a i elua o kekahi.

Aole no e pili keia ma ke ao i na manawa i ike aku ai kekahi moku i kekahi moku e holo ae ana mamua ona mai kekahi aoao a i kekahi, a i ka po paha, i na manawa i kupono ke kukui ulaula o kekahi me ke kukui ulaula o kekahi, a ina i kupono ke kukui omaomao o kekahi me ke kukui omaomao o kekahi, a i ole ia i na manawa i ike ia ai mamua pono he kukui ulaula me ke kukui omaomao ole, a i ole ia he kukui omaomao me ke kukui ulaula ole, a i ole ia i na manawa i ike ia na kukui ulaula a me ka omaomao ma na wahi a pau, koe nae mamua pono.

PAUKU 16. Ina elua mokumahu e holo kui ana, a manaoia e halawai hookui ana, alaila na ka moku i ike i kekahi ma kona aoao akau (starboard) ke hookaawale ae mai kahi o kekahi moku e holo mai ana.

PAUKU 17. Ina e holo mai ana na moku elua, he moku pea kekahi a he moku mahu kekahi, ma ke ano i manao ia e halawai hookui ana, alaila e hookaawale ae ka moku mahu mai kahi o ka moku pea e holo mai ana.

PAUKU 18. O kela a me keia moku mahu e holo ana a kokoke i kekahi moku a manao ia e halawai hookui ana e hoemi iho i kona holo a hoopaa, a i ole ia e hoemi i hope ina he kupono.

PAUKU 19. Ina e holo ana kekahi moku mahu e like me na mea i aeia a kauohaia paha ma keia mau Rula ua hiki no iaia ke hoike aku i ke ano o kona holo ana i kekahi moku ana i ike ai mamuli o na hoakaka, ma kona oeoe mahu, penei :

Hookahi hookani pokole ana, penei ke ano : “ Ke holo nei au i ka aoao akau,” (starboard.)

Elua hookani pokole ana, penei ke ano . “ Ke holo nei au i ka aoao hema,” (port.)

Ekolu hookani pokole ana, penei ke ano : “ Ke holo nei au i hope me ka ikaika a pau.”

E lawelawe ia keia mau kahoaka, a lawelawe ole ia paha e like me ka makemake, aka, ina e hana ia, alaila, e hoocholo ia no ka moku e like me ka mea i kahona ia aku.

PAUKU 20. O na moku a pau, ina he moku pea a he moku mahu paha e holo aku ana paha mahope o kekahi moku a loa aku paha, na ia moku i holo aku mahope e hookaawale ae i kahi o ia moku e holo mua ana me ka nana ole i na mea i hoakakaia maloko o na pauku mamua.

PAUKU 21. Ma na wahi haiki na kela moku mahu keia moku mahu i na manawa a pau i hiki e holo ma ka aoao akau (starboard) o ka moku o waena o ua wahi haiki la.

PAUKU 22. Ina manawa a pau e like me na rula maluna, ua kauohaia kekahi moku e hookaawale ae mai kekahi moku, alaila e holo pololei no kekahi ma kona alanui.

PAUKU 23. Ma ka hooko ana a me ka wehewehe ana i keia mau rula, e hoomanao ia na pilikia a pau o ka holo moku ana, a pela hoi me na pilikia ku i ka wa i loohia i kekahi manawa i mea e manao ia ai he pono e haalele i na rula i hoakakaia maluna, i mea e pale aku ai i kekahi pilikia e hiki koke mai ana, aole no e hoohemahema kekahi moku i ka hoomakaukau ana i na mea e pale aku ai i ka pilikia.

PAUKU 24. Aole no e lilo kekahi mea iloko o keia mau Rula i mea e hoopakele ai i kekahi moku, a o ka mea nona ia moku a o ke Kapena a o na luina paha, no na pilikia i ulu mai no ka lawe ole ana i na kukui a me na kahoaka paha. A no ka hoomau ole ana o ke kia i a me na hoomakaukau e ae i manaoia ua kupono i ka poe hooholo moku, a i kupono paha no ia manawa, koe na rula no na awa kumoku a me ka holomoku ana maloko ka aina.

PAUKU 25. Aole e lilo kekahi mea maloko o keia mau rula i mea e keakea ai i ka hooholo ana o kekahi rula i hanaia e ke Aupuni o kekahi wahi e pili ana i ka hooholomoku ana ma kekahi awa kumoku muliwai, a wai hooholo moku maloko o ka aina paha.

NA KUIKUI NO KEKAHI MAU MANUWA A ME NA MOKU I KIAIIA E NA MANUWA.

PAUKU 26. Aole e lilo kekahi mea maloko o keia mau rula i mea e keakea ai i ka hooholo ana i kekahi mau rula i hanaia e ke Aupuni o kekahi Lahui e pili ana i na kukui hou mawaho ae o na kukui mau a me na kukui kahoaka no elua a oi ae paha mau moku manuwa a no na moku paha e holo ana me ke kiaiiia e na manuwa.

KA LUA O KA PAPA HELU

AUSTRIO-HUNGARY,
BELGIUM,
CHILI,
DENEMAKA,
FARANI,
GEREMANIA,
BERETANIA NUI,
HELENE,

ITALIA,
NETHERLANDS,
NORWAY,
PORTUGAL,
RUSSIA,
SEPANIA,
SUEDANA,
AMERIKA HUIPUA

Aponoia i keia la 30 o Iulai, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA II.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA MOKUNA XXXIX, O NA KANAWAI O KE KAU O 1874, OIA HOI KE KANAWAI I KAPAIA "KE KANAWAI E HOOPAU AI I KA OIHANA KUHINA KAUA A ME NA MANUWA."

E Hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ma keia ua hoololiia ka Pauku 1 o ka Mokuna XXXIX o na Kanawai o ke Kau o 1874, oia hoi ke "Kanawai e hoopau ai i ka Oihana Kuhina Kaua a me na Manuwa," a e heluhelu ia ua Kanawai nei penei:

Pauku 1. Mai ka la aku e hooholoia ai keia Kanawai, e haawiia ka mana i ke Kuhina o ko na Aina e, e kikoo aku i ka Waihona Dala o ke Aupuni i na Haawina i hookaawale ia no na Koa o ka Moi, ka Poe Puhi Ohe, na Hae a me na Kipu Aloha Aina ana, a me ko na Koa Puwalu, a e uku i ka Haawina o na Koa o ka Moi i ka mea a ka Moi e koho aku ai e lawe ia haawina. O ka Haawina no ka Poe Puhi Ohe, na Hae na Kipu Aloha Aina ana, e uku ia i ke Kiaaina o Oahu, a o ka Haawina o na Koa Pualu i na Luna Alii Koa pakahi o na Koa Pualu, a na ua Kuhina 'la no e hoike i na hoolilo ana oia mau mea imua o ka Ahaolelo i kela a me keia Alua Makahiki.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana, a o na Rula a me na Rula hoonohonoho, na Kanawai a me na hapa Kanawai e kue a e mau ae ana paha i keia, ma keia, ua hoopau ia no.

Aponoia i keia la 30 o Iulai, M. H. 1880. .

KALAKAUA R.

MOKUNA III.

HE KANAWAI

NO KA MALAMA ANA I NA KULANA O KE OLA MALOKO O NA HALE NOHO.

NO KA MEA, mamuli o ka hoopuuluulu nui o kekahi poe ma kahi mau wahi, he pono e hanaia kekahi mea no ka malama ana i na kulana o ke ola maloko o na hale noho a me na kahua e hoopuni ana. Nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. O na hale noho a pau i noho ia e ka poe hoolimalima mai, a paahana paha malalo o na aelike, e malama ia me ka paa pono, a me ke kulu ole, e ka mea nona ka hale, a e lawa pono ke akea aole e emi iho malalo o ekolu haneri kapuai Kubica, no kela a me keia kanaka makua, a i ole he eiwa haneri kapuai Kubica no hookahi kanaka a me wahine a me elua keiki.

PAUKU 2. E malama maemae ia ka pa a me ke kahua hale mai na mea ino wale o na ano a pau me ona hale lua lepo, me ka malama ia me ka paa pono e ka mea malama hale a haku paha o na paahana, no kela a me keia eono poe kanaka makua.

PAUKU 3. O kela a me keia ona a mea malama paha a me na mea e ae a pau e malama ana a e hooponopono ana paha i kekahi hale noho no ka poe paahana malalo o na aelike, e ae i na manawa a pau i makemake ia e ka Papa Ola a o na Luna paha o ka Papa Ola, e komo aku me ke keakea ole ia maloko a ma kahi wahi paha o ua hale la.

PAUKU 4. O kela a me keia mea malama hale noho a haku hana paha o kekahi poe paahana, e hooko ole ana i na olelo o keia Kanawai e hoouku ia aole oi aku mamua o Kanalima dala.

PAUKU 5. O na mea a pau e malama ana i kona Hale me ke kulana pelapela i lilo ai he mea ino wale a he kumu hoopoino i ke ola o ka lehulehu a i ae ole a hoohemahema paha e hookaawale aku i na mea ino i hoomuu ia ma kahi o kona Ha-

le noho a hale noho e ae paha, a i hana hoino wale paha ma kekahi kahawai a alahale, e hoopaiia ke ku ka hewa iaia, i na dala aole e oi i ekolu a i ole e hoopaahao ia ma ka hana oolea no ka manawa aole e oi aku mamua o kanakolu la.

PAUKU 6. E lilo keia i Kanawai mahope iho o ka hala ana o na la he kanaiwa mai kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la Eiiwa o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA IV.

HE KANAWAI

E HOAKAKA ANA I KA UKU O NA PAILOTA, MA NA AWA O KAHULUI, MAUI, A ME HILO, HAWAII.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pue Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E ukuia na Pailota ma na awa o Kahului, Maui, a me Hilo, Hawaii, ma ke ano penei:

Hookahi dala me hapalua no kela a me keia kapuai o ka honu o ka moku no ke komo ana mai iloko o ke awa, a pela no ka hoopuka ana iwaho, no ke kuu ana o ka heleuma o kekahi moku mawho o na awa o Kahului me Hilo i Umi dala, ke ole nae e hoopaaia ka Pailota maluna o ka moku a oi aku i na hora he iwakalua kumamaha, a i Elimia dala no kela a me keia la i oi aku mamua oia manawa.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai ma ka la i hoolahaia'i, a o na Kanawai a me na hapa Kanawai e kue ana i keia ua hoopau loa ia.

Aponoia i keia la 9 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA V.

HE KANAWAI

E HUIKALA AI I KE KUHINA WAIWAI.

NO KA MEA, ua ike ia ma ka Palapala Hoiike a ke Kuhina Waiwai, ua hooliloia aku na puu dala i haina malalo ae nei, mamuli o ka ae o ka Aha Kukamalu a me ka Aha Kuhina, oia hoi :

Aie Aupuni i hiki ole ka manawa.....	9,000 00.
Hoohoihoi Eemoku.....	20,000 00.
Ke Ola o na Paahao.	24,019 11.
Halemai Lepela.....	22,580 65.

O ka huina a pau he Kanahiku Kumamalima Tausani Elima Haneri Kanaiwa Kumamaiwa Dala a me ke Kanahiku Kumamaono Keneta.

NO KA MEA, ua noi mai ke Kuhina Waiwai e huikalaia oia no ka hooliloia ana oia mau dala, nolaila

E hoololoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ma keia ua huikala ia a hookuu loa ia ke Kuhina Waiwai a me na mea e ae a pau i pili malalo o na Kanawai no na dala i hooliloia aku i hoakakaia maluna ae nei, a e hooponoponoia na Buke Helu Dala o ka Oihana Waiwai e like me ia.

Aponoia i keia la Eiwa o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA VI.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 1 O KA MOKUNA 45 O NA KANAWAI O KA M. H. 1876, E PILI ANA I KA PAUKU 1420 O KE KANAWAI KIVILA I HOOLOLIIA.

E hoololoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoopauia a ma keia ua hoopauia no na huaolelo "me na koina pu" iloko o ka Pauku 1, o ka Mokuna 45 o na Kanawai o ka M. H. 1876.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la e aponoia ai. Aponoia i keia la Eiwa o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA VII.

HE KANAWAI

E HOOMAOPPOPO ANA I KE KUAAUHAU O NA ALII O HAWAII NEI.

NO KA MEA ; ua hoakaka ia ma ka Pauku 22 o ke Kumukanawai o ke koho ia ana o ka Moi o keia Aupuni mailoko mai no ia o na Hanauna Alii,

A. NO KA MEA ; i keia wa ua maopopo ole na Ohana Alii e hiki ai ke hoomaopopoia ia haawina o ke Kumukanawai, a he mea maikai o ka hoomaopopo ana ia mau loina pilipaa o ke Aupuni, a me na moolelo o na Alii a me na Moi o ka wa kahiko a hiki i keia wa, a he kumu no hoi e alakai nui ai i ka Moi i ke koho ana i na 'Lii o ka Ahaolelo ; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hele Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoekoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Na ka Moi no iloko o kona Aha Kuhina e koho i kanaka a mau kanaka kupono nana e hoiliili a lawe mai mailoko mai o na Buke Kuauhau, a me ka ike o ka poe kahiko i na moolelo a me na kuauhau o na Alii o Hawaii nei, a e pai ia i Buke me ka Moolelo o ka hana ana oia Papa a e kapa ia ua Papa 'la o ka "Papa Kuauhau Alii o Hawaii" e noho ana no ka manawa hana.

PAUKU 2. E aeia no ke Kuhina Kalaiaina e uku aku no na lilo o ua papa 'la i na dala aole e oi aku mamua o na dala elua no ka la o ke kanaka hookahi, a me na lilo e ae o ua Papa 'la, aole e oi aku mamua o ka Elua Tausani dala, no ke kuai ana i na buke, ke kaahale ana, na pepa, peni, inika, buke a pela aku, no ka huli ana i na mea kahiko i nalowale i luna ia ma na lua-huna, a me ka hoomaopopo ana i na lua-huna kahiko o na Alii

i ka wa kahiko, kahi e waiho la ko lakou mau iwi; mailoko ae o na dala i hoomaopopo ole ia maloko o ka Bila Haawina.

PAUKU 3. Na ua Papa 'la e hoonohonoho i mau Rula no ka pono o ko lakou Papa a me ka lakou hana, a e waiho aku i ka hoaponoia ana oia mau Rula imua o ka Moi iloko o kona Aha Kuhina, mamua o ka hoomaka ana o ka lakou hana.

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai mai kona la e aponoia ai. Aponoia i keia la Eiwa o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA VIII.

HE KANAWAI

E PILI ANA I NA HALE HOLOI LOLE.

NO KA MEA, no ka mahuahua ana o na hale holoi lole maloko o na palena o ke Kulanakauhale o Honolulu, he mea ia e laha ai na mai;

A NO KA MEA, he mea pono e hoihoi ia na hale holoi lole a pau malalo o ka hooponopono ana a me ke kiai ana o ka Papa Ola; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Ua ku no i ke Kanawai, a ma keia ua haawii ka mana i ke Kuhina Kalaiaina e kauoha e kukulu ia ma kapa o ke kahawai i kapa ia "Ke Kahawai o Makaho" ma ka aina i kapa ia o "Kaliukai," he mau hale holoi lole nui kupono, a e hoolimalima aku ia mau Hale i ka poe e noi mai ana, ma ka uku hoolimalima a ma na hooponopono e ae a ua Kuhina 'la i manao ai he kupono.

PAUKU 2. Mahope iho o ke kukulu ia ana o ua mau hale holoi la, e waiho ia malalo o ka mana a me ka hooponopono ana o ka Papa Ola.

PAUKU 3. Mai a mahope aku o ka hoomaka ana o keia Kanawai o kela a me keia mea e lawelawe ana i ka hana hale holoi lole, a holoi lole paha no ka uku, maloko o na palena o ke Kulanakauhale o Honolulu, koe wale no maloko o na hale e kukulu ia ana mamuli o ka Pauku 1 o keia Kanawai, e hoopai ia oia i na dala he Kanalima no kela la keia la a hapa la paha ana i lawelawe ai ia hana, a ina e hookaa ole ia uku hoopai, e hoo-paahao ia ma ka hana oolea a kaa ka hoopai.

PAUKU 4. No na hana o keia Kanawai e manao ia o ka palena o ke Kulanakauhale o Honolulu, aia maloko o ekolu mile mai ka huina o na Alanui Nuuanu a me Moi.

PAUKU 5. Aole e lilo kekahi mea iloko o keia Kanawai i mea e papa ia ai ka holoi ana o kekahi poe maloko, a ma kapa paha o na kahawai ma na wahi i maa i ka holoi ia mamua.

PAUKU 6. E lilo keia i Kanawai mai ka la Akahi o Okatoba e hiki mai ana.

Aponoia i keia la 9 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA IX.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 237 O KE KANAWAI KIVILA A ME KE KANAWAI I APONOA MA KA LA 4 O AUGATE, M. H. 1874.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hoololi ia a ma keia ke hoololi ia nei ka Pauku 237 o ke Kanawai Kivila, a penei e heluhelu ia ai:

“PAUKU 237. Na ka Luna Pa Aupuni e hoolaha ma kekahi nupepa ma ka olelo Hawaii a me ka olelo Enelani a i ole ia e kapili iho i ka palapala lima ma ia mau olelo, ma na wahi akea ekolu maloko oia apana i kela hebedoma keia hebedoma, a e hana hoi i olelo hoakaka ma ia mau olelo elua no na holoholona aea iloko o ka pa, a na kela Luna keia Luna Pa Aupuni e hai

aku ma ka palapala i ka lima o ka mea lawe leta o ke Aupuni i kela mea keia mea mawaho aku o kona Apana nana e waiho me ia i kope o ka hao kuni o na holoholona i kuni ia i ua hao kuni nei, a i hookomoia ma ka Pa Aupuni nana e malama, a ina aole e ku mai ka mea nona ke kuni o ka holoholona a e uku hoi i na koina o ka pa, (oia hoi he Kanalima keneta no kela a me keia la e malamaia ua holoholona la a me na lilo o ka hoolaha ana, a me na poho o ka mea nona ka waiwai i hoopoinoia) mawaena o na la he umikumamalima mai ka la aku o ka hoopaaia ana, ina hoi ua hoopukaia ka olelo hoolaha e like me ka mea i kauchaia maluna ae nei, alaila e ku i ke Kanawai ke kuai ana aku o ka luna pa i ua holoholona la ma ke kudala akea. A i mea hoi e pono ai i ka luna pa, ke hoolaha ma na olelo elua, ma keia e kauoha ia ke Kuhina Kalaiaina e hoolako aku i kela a me keia luna pa o keia Aupuni i kope pakahi i hoakaka piha ia ke ano o ka olelo hoolaha no na holoholona i hookomoia ma ka Pa Aupuni; a na ke Kuhina Kalaiaina e hoomakaukau i ua mau kope la. O na lilo no ke pai ana na ke Kuhina Kalaiaina no ia e noonoo i ke kumukuai kupono o kela a me keia kope, a na ka luna pa i hoolakoia pela i ke kope, e uku mai i ke kumukuai oia kope i mea e pono ai no kana hana."

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai i kona la e aponoia ai, a o ke Kanawai i aponoia ma ka la 4 o Augate, M. H. 1874, e hoololi ana i keia Pauku, ma keia e hoopau loa ia.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA X.

HE KANAWAI

E HOAKEA ANA I KA MANA HOOKOLOKOLO O NA AHA HOOKOLOKOLO APANA A PAU O KEIA AUPUNI MA KEKAHI MAU HIIHA PEPEHI ANO INO LOA.

E hoololoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoia iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E loa no i na Aha Hookolokolo Hoomalu, a me na Aha Apana a pau o keia Aupuni na Mana Hookolokolo i like

me ko ka Aha Kiekie a me na Aha Kaapuni a me na Aha Hoomalu o Honolulu, Hilo a me Lahaina ma na hihia pepehi a pau loa me na pahi, pahikaua, kookoo pahi, a me kekahi mau mea eha e ae i maopopo a i ike ia he hoopoino i ke ola, koe nae na hihia i hoakakaia mahope ae nei.

PAUKU 2. Ina aole he ano kaumaha loa o ka Ofeni i hana ia, alaila e hiki no i ua mau Aha Hookolokolo ala i olelo ia ke hoopai i ka mea hana i ka Ofeni ma ka uku hoopai aole e oi aku mamua o ka Elua Haneri Dala a me ka hoopaaahao ia, aole e oi aku i na makahiki elua, aka, ma na hihia i emi ai keia hoopai malalo o ka mea kupono, e waihoia aku no no ka hookolokolo ana i ka mea i hana i ka Ofeni e like me ka mea i kauoha ia ma na Kanawai e kau nei.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e aponoia ai.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XI.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 498 O KE KANAWAI KIVILA.

E hoololoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni :

E hoololi ia a ma keia ke hoololi ia nei ka Pauku 498 o ke Kanawai Kivila e like me ia i hoololi ia e ke Kanawai i aponoia ma ka la 1 o Augate, M. H. 1878, a penei e heluhelu ia ai:

“PAUKU 498. I mea e pono ai ka Oihana Auhau, ka Oihana Hoonaaauao a me ka Oihana Hookolokolo, e mahele ia na Mokupuni o keia Pae Aina penei:

E mahele ia ka Mokupuni o Hawaii i Ewalu Apana penei: 1 Hilo, 2 Puna, 3 Kau, 4 Kona Hema, 5 Kona Akau, 6 Kohala Hema, 7 Kohala Akau, 8 Hamakua.

E mahele ia na Mokupuni o Maui, Molokai, Lanai a me Kahoolawe i Eono Apana penei: 1 Mai Kahakuloa a i Ukumehame a e hookomo pu ia o Kahoolawe, a e kapaia oia ka Apana o Lahaina; 2 Mai Waihee a i Honuaula a e kapaia oia ka Apana o Wailuku; 3 Kahikinui, Kaupo, Kipahulu, Hana a me Koolau, a e kapaia oia ka Apana o Hana; 4 Hamakualoa, Hamakuapoko, Haliimaile, Makawao a me Kula, a e kapaia oia ka Apana o Makawao; 5 Molokai; 6 Lanai.

E mahele ia ka Mokupuni o Oahu i Elima Apana penei: 1 Mai Maunalua a i Moanalua, a e kapaia oia ka Apana o Honolulu; 2 Ewa me Waianae, a e kapaia oia ka Apana o Ewa; 3 Waialua; 4 Koolauloa; 5 Koolaupoko.

E mahele ia na Mokupuni o Kauai me Niihau i Eono Apana penei: 1 Mai Nuololo a i Hanapepe, a e kapaia oia ka Apana o Waimea; 2 Mai ka ili o Elieli a i Mahaulepu, a e kapaia oia ka Apana o Koloa; 3 Mai Kipu a i Hanamaulu, a e kapaia oia ka Apana o Lihue; 4 Mai Wailua a i Moloaa, a e kapaia oia ka Apana o Kawaihau; 5 Mai Lepeuli a i Honopu, a e kapaia oia ka Apana o Hanalei; 6 Niihau."

PAUKU 2. O na Kanawai a me na hapa Kanawai e kue ana i keia ua hoopau loa ia.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XII.

HE KANAWAI

E HOOPAU AI I NA PAUKU 118 A ME 119 O KE KANAWAI KIVILA I HOOLOLIIA MA KEKAHI KANAWAI I APONOIA MA KA LA 22 O IUNE, 1868, I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOLOLI AI I NA PAUKU 118, 119 A ME 120, A E HOOPAU LOA AI I KA PAUKU 121 O KE KANAWAI KIVILA."

E Hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ma keia ua hoopau loa ia na Pauku 118 a me 119 o ke Kanawai Kivila i hoololiia ma ke Kanawai i aponoia ma

ka la 22 o Iune, 1868, i kapaia "He Kanawai e hoololi ai i na Pauku 118, 119 a me 120 a e hoopau loa ai i ka Pauku 121 o ke Kanawai Kivila."

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XIII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KE KANAWAI I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOPONOPONO ANA I KA LAWELawe ANA I KA OIHANA LOIO MA NA AHA HOOKOLOKOLO HOOMALU A APANA PAHA," I APONOIA MA KA LA 5 O AUGATE, M. H. 1878.

E hoololoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 1074B o ke Kanawai e hooponopono ana i ka Oihana Loio, i aponoia ma ka la 5 o Augate, M. H. 1878, a penei e heluhelua'i:

"PAUKU 1074B. He elua makahiki ka loihi o ka manawa oia palapala ae, a e pili no i na Apana Hookolokolo Kaapuni a a pau o keia Aupuni. He Elima Dala ka uku no ka palapala ae ma ka haawi mua ia ana o ka palapala ae, a he elua dala no kela a me keia haawi hou ana i ka palapala ae, mahope o ka pau ana o ka palapala mua. Penei ke ano o ua palapala ae 'la:

"Aha .....

"No ka mea, ua ninaninauia'o..... Esquire, a ua ike maopopo ia kona makaukau a me kona ano maikai, nolaila, ke ae ia nei oia e lawelawe i ka Oihana Loio ma na Aha Hoomalu a me na Aha Apana a pau o na Apana Hookolo-

kolo Kaapuni a pau o keia Aupuni, ma ke ano he Loio, no na makahiki elua mai keia la aku.

.....Kakauolelo.
Kakania.....”

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la e aponoia'i, o na Kanawai a me na hapa Kanawai e kue ana i keia, e hoopauia a ma keia ua hoopau loa ia no.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XIV.

HE KANAWAI

E KOKUA AI I KA HOOHOLU MOKU MAHU ANA MAWAENA O HONOLULU A ME KAPALAKIKO.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ma keia ua haawiia ka mana i ke Kuhina Kalaiaina ma ka inoa o ke Aupuni Hawaii, e hana i aelike no kekahi manawa aole e oi mamua o na makahiki he umi, me kekahi mau mea a me kekahi mau hui i hoohuiia no ka hooholo ana i kekahi mau moku mahu makaukau a kupono i ka holo moana aole e emi malalo o na tona he Umikumamalima Haneri tona pakahi, a ua hookomo ia malalo o ka hae Hawaii malalo o na Kanawai o keia Aupuni, mawaena o Honolulu a me Kapalakiko, a mamuli oia aelike e uku ia aku i ua mau mea 'la a mau hui paha, kekahi puu dala, aole e oi aku mamua o ka Iwakalua Kumamaha Tausani Dala no ka makahiki; eia nae, aole hanaia kekahi aelike oia ano me ka ae ole o ka Moi iloko o ka Aha Kukamalu, a ma ia aelike, e kauoha ia malalo o kekahi mau hoopai kupono, e holo mau ua mau moku 'la aole e emi malalo

o elua holo ana i ka mahina hookahi mai Honolulu a me Kapalakiko, o ka manawa holo, aole e oi aku mamua o na la he eiwa, mai kekahi awa a kekahi awa, a o ka uku e koi ia no na ohua helu ekahi aole e oi aku mamua o na Dala Kanahikukumamallima no kela ohua keia ohua, a o ka uku maluna o na ukana i lawe mau ia aole no e oi aku mamua o Elima Dala no ka tona hookahi a me elima hapahaneri ma ka uku moku (primage), a o ka uku maluna o na dala maoli aole e oi aku mamua o ka hapalua keneta no ka dala hookahi, a e lawe ia na eke leta ma-waena o na awa i olelo ia me ka uku ole o ke Aupuni Hawaii, a o ka Oihana Leta paha.

PAUKU 2. E loa a i ua mau mea nei a i ua mau hui nei paha na pomaikai a me na hookuu ana i loa a i keia manawa i na laina moku mahu o na aina e ma ke Kanawai.

PAUKU 3. Ma keia ua haawi ia ka mana a ua kauoha ia ke Kuhina Waiwai e uku aku i ua uku kokua nei i ka poe i hana i ka aelike nolo ko ae o kekahi dala e waiho ana ma ka Waihona Aupuni i hookaawale ole ia e ke Kanawai.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XV.

HE KANAWAI

NO KA HAAWI ANA I NA PALAPALA AE NO KA PEPEHI ANA ME KE KUAI ANA I KA PUAA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoako iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina i kela manawa keia manawa ke haawi aku i kekahi mea e noi mai ana i Palapala ae no ka pepehi ana me ke kuai ana i ka Puaa, ke loa mai i ke Kuhina i Iwakalua Dala no kela a me keia Palapala

ae, aka hoi, aole pili keia Kanawai i ke kuai ana i ka Puaa i kalua ia ma ke ano Hawaii.

PAUKU 2. O kela me keia mea e pepehi ana a e kuai ana paha i ka Puaa me ka loa mua ole o ka Palapala ae, e like me ka hoakaka ana o ka Pauku 1 o keia Kanawai, e hoopaiia oia aole e emi malalo o na dala he Umi, aole hoi e oi aku mamua o na dala he Iwakaluakumamalima no kela hewa keia hewa, aia no i ka manao o ka Aha Hookolokolo.

PAUKU 3. E kakau inoa ia na Palapala Ae Kuai Puaa e ke Kuhina Kalaiaina, a e sila ia hoi me kona Sila Oihana, aole hoi e hiki ke hoolilo i kekahi Palapala Ae oia ano ia hai.

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai mai kona manawa e hoolahalaia ai.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XVI.

HE KANAWAI

E HOAKAKA ANA NO KA MALAMA PONO IA ANA O NA PALAPALA KAHOHA A ME NA PALAPALA HOOILINA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akauka iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ina ua hooiaio ia kekahi Palapala Kaoha a Hooilina paha e kekahi Lunakanawai Kaapuni, na ia Lunakanawai Kaapuni, iloko o ka Mahina Hookahi mahope iho o ka hooiaio ia ana o ua Palapala Kaoha a Hooilina la paha e hooili aku i ua palapala nei i ke Kakauolelo o ka Aha Hookolokolo Kiekie e waihoia e ia a e malama ia ma ke Keena o ia Aha.

PAUKU 2. Na kela a me keia Lunakanawai Kaapuni, a me na Kakauolelo o na Aha Kaapuni iloko o ka wa kupono mahope koke iho o ka hooholo ia ana o keia Kanawai, e hooili aku i na

Palapala Kauoha a Hooilina ma ko lakou lima i hooiaio mua ia i ke Kakauolelo i olelo ia o na Aha Kiekie, e malama ia e like me ka mea i olelo mua ia.

PAUKU 3. Na na Lunakanawai Kaapuni a me na Kakauolelo o na Aha Kaapuni, e malama i ke kope o na Palapala Kauoha a Hooilina paha i hooili ia aku e lakou mamuli o na olelo o keia Kanawai.

Aponoia i keia la 9 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XVII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 264 O KE KANAWAI KIVILA E PILI ANA I KA HOONOHU ANA I NA HOPE MAKAI NUI MA NA APANA A PAU O KEIA AUPUNI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololi ia a ma keia ke hoololi ia nei ka Pauku 264 o ke Kanawai Kivila, a penei e heluheluia'i ua Pauku la:

“PAUKU 264. E hiki no i na Makai Nui me ka ae mai o ka Makai Kiekie ke hoonoho i mau Hope no lakou ma ko lakou mau moku, a maluna o na Makai Nui ka hewa a me ka hewa ole o ka hana ana o ko lakou mau Hope ma ka lakou Oihana; a e hiki no i na Makai Nui ke koi aku i ko lakou mau Hope i Palapala Hoopaa, e pale aku i ka poho. E ukuia no hoi ua mau Hope Makai Nui nei he uku makahiki e like me ka mea a ka Ahaolelo e hooholo ai i kela manawa i keia manawa.”

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e aponoia ai.

Aponoia i keia la 9 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XVIII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I NA PAUKU 1 A ME 3 O KEKAHI KANAWAI, OIA KA MOKUNA 56 O NA KANAWAI O KA M. H. 1874, I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOHAIKI AI I KA LAWE ANA MAI A ME KE KUA ANA O KA OPTUMA," I HOOLOLI IA MA KE KANAWAI I APONOIA MA KA LA 29 O SEPATEMABA, 1876.

E hoololoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololi ia a ma keia ua hoololi ia no ka Pauku 1 o ke Kanawai i olelo mua ia, a penei e heluheluia'i ua Pauku 1a:

"PAUKU 1. Ua kapu loa ka lawe ana mai o ka Opiuma a mea paha i hana ia me ka Opiuma maloko o keia Aupuni, koe wale no na mea i hoakakaia ma ka Pauku 2 o keia Kanawai; a o ka mea nana e hoopae mai, kuai aku, haawi a hoolako aku paha i ka Opiuma a mea paha i hanaia me ka Opiuma i kekahi kanaka maloko o keia Aupuni, koe wale no na mea i oleloia ma ka Pauku 2 i oleloia maluna, e hoopaiia oia aole emi malalo o hookahi haneri, a aole e oi aku i na dala he elima haneri; a e hoopaaahao ia ma ka hana oolea, aole e oi aku mumua o na makahiki elua, a o ka hapalua o ka hoopai dala i olelo ia, e haawi ia i ka mea i waiho mai i ka hoike i hoahewa ia ai ka mea hana hewa."

PAUKU 2. E hoololi ia a ma keia ua hoololi ia no ka Pauku 3 o ke Kanawai i olelo mua ia, a penei e heluheluia'i ua Pauku 1a:

"PAUKU 3. O ka mea iaia kekahi Opiuma a mea paha i hana ia me ka Opiuma, i loa ole iaia mai ka Papa Ola mai, a mai kekahi Kahuna Lapaau a Kauka Oki paha i loa iaia ka Laikini, e like me ka mea i oleloia ma ka Pauku 2 o keia Kanawai, e lilo ua Opiuma nei i ke Aupuni Hawaii, a e hopuia ua Opiuma nei a haawiia 'ku i ka Papa Ola, a e hoopai ia ua kanaka nei aole emi malalo o na dala he Kanalima, aole hoi e

oi aku i na dala he Elua Haneri me Kanalima, a e hoopahao ia ma ka hana oolea aole e oi aku mamua o hookahi mahahiki, a o ka hapalua o ka hoopai dala i olelo ia, e haawiia i ka mea i waiho mai ka hoike i hoahewa ia ai ka mea i hana hewa."

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAU A R.

MOKUNA XIX.

HE KANAWAI

E PILI ANA I KA LAPAAU ANA ME NA LA AU O NA KAUKA PAKE.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E mana no i ke Kuhina Kalaiaina ma ka apono ana'ku a ka Papa Ola, e haawi a hoopuka i laikini no ka lapaau ana me na laau i kekahi kanaka o Kina e noi mai ana no ia mea a e hoike mai ana i ka Papa Ola i kekahi palapala apono a hoomana paha no ka lapaau ana me na laau ma Kina, me kekahi palapala hooia no ke kulana maikai o ua mea noi 'la, me ka hoike e hooiaio ana, oia no ka mea nona ka inoa maloko o ka palapala apono a hoomana paha.

PAUKU 2. E waiho mai no hoi ua mea noi la imua o ka Papa Ola i kekahi palapala hoike mai ke Kanikela o Kina a Akena Kalepa paha e noho ana maloko o Honolulu, e hoike ana i ke kupono o na palapala i olelo mua ia ae la, e like me na Kanawai o Kina, a ua hoopuka ia a kakau inoa ia paha e na Luna Aupuni kupono, a e like me kona ike a me kona manaoio, o ka mea noi, oia no ka mea nona ka inoa i olelo ia ma ua mau palapala nei, a he kanaka kupono a maikai oia no ka loa ana aku o ka laikini, e like me ia i olelo mua ia, a e waiho ia aku ua palapala hooiaio la, a palapala apono, a hoomana paha, maloko o ke Keena o ke Kuhina Kalaiaina.

PAUKU 3. O na kanaka a pau i laikini ia e like me ia i olelo mua ia, e pili no i na Kanawai e kau nei maluna o na Kauka Lapaau a Kauka Oki paha.

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e apono ia ai.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XX.

HE KANAWAI

E HOOMAPOPO ANA I KA LAIKINI IA O NA MEA MALAMA KAA LEALEA I MEA HOOLIMALIMA AKU MA KA APANA O HONOLULU.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E uku na mea malama kaa lealea hoolimalima ma ka Apana o Honolulu, i kekahi Laikini makahiki he Kana-lima dala.

PAUKU 2. E haawi aku ke Kuhina Kalaiaina i ka mea a mau mea e uku mai ana i na dala he Kanalima i oleloia maluna, i palapala laikini, malalo o kona lima a me ke Sila o kona Oihana, e malama i na kaa lealea hoolimalima, ma kahi i hoikeia, no ka manawa he hookahi makahiki.

PAUKU 3. O kela a me keia mea e malama ana i na kaa lealea hoolimalima maloko o ka Apana o Honolulu, i loa mua ole ka laikini malalo o keia Kanawai, e hooukuia oia no kela a me keia hewa i na dala aole e emi malalo o ke Kanalima, aole hoi e oi aku mamua o Hookahi Haneri.

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai ma ka la mua o Sepate-maba e hiki mai ana.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXI.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KE KANAWAI I APOÑO IA I KA LA 23 O MEI, M. H. 1868. I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOPONOPONO AI I NA AELIKE MAWAENA O NA HAKU A ME NA KAUWA."

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hoololi ia a ma keia ua hoololi ia ka Pauku 1 o ke Kanawai i oleloia maluna, a penei e heluhelu ia ai :

"PAUKU 1. O ua Palapala Aelike a pau mawaena o na Haku a me na Kauwa, ina kekahi o na aoao elua he kanaka Hawaii maoli, e kakau ia a e pai ia ma na olelo elua, ma ka olelo Hawaii a me ka olelo Beritania, aole hoi ku i ke Kanawai kekahi Olelo Aelike i hanaia ma ka olelo hookahi wale no. Aka nae, aole no e manao ia ma keia Kanawai ua papa ia ka hana ia ana o kekaki aelike i kakau ia a pai ia paha ma ka olelo Hawaii wale no, ina he mau kanaka Hawaii na mea o na aoao elua."

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXII.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA MOKUNA XXVII O NA KANAWAI O KA MAKAHIKI HOOKAHI TAUSANI EWALU HANERI ME KANAHIKU KUMAMAWALU, OIA HOI KE KANAWAI I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOPONOPONO AI I KA LAWE ANA I NA OHUA A ME NA UKANA, A ME KA HOO-LIMALIMA ANA I NA KAA LEALEA, NA KAA, KAA HALI UKANA, NA KAA KIKANE, A ME NA KAA E AE, MA KA APANA O HONOLULU."

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. O kahi o ka Pauku 6 o ke Kanawai i hai ia maluna, e olelo ana, aole e lawe kekahi kaa i ae ia e lawe i ka

ukana mamua o hookahi tona nona na paona 2000, no kela a me keia lio a holoholona kauo e ae paha, e hoopau ia a ma keia ua hoopau loa ia no.

PAUKU 2. O ka mana nana i haawi ia i ka Ilamuku a me ka Hope Ilamuku ma ka Pauku 3 o ke Kanawai i oleloia, e pili no ia i na holoholona a me na ili kaa i hooohana ia no ke kauo ana i na kaa i olelo ia, e like me ka pili i na kaa.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXIII.

HE KANAWAI

E HOOMAKAUKAU AI NO KA HOOMALOO A ME KA HANA ANA O NA MEA E LAWE AKU AI I NA MEA INO MA KE KULANAKAUHALE O HONOLULU.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ua ku no i ke Kanawai i ka Moi iloko o Kona Aha Kukamalu e hooholo a e apono i kekahi mea no ka hoomaloo ana a i ole ia ma ka hana ana i na mea e lawe aku ai, i na mea ino o ke Kulanakauhale o Honolulu, e like me ka mea i manao ia he pono.

PAUKU 2. No na hana o keia Kanawai na ke Kuhina Kalaiaina iloko o ka manawa kupono e kauoha e ana ia na wahi maloko o na palena o ke Kulanakauhale o Honolulu me na wahi e pili mai ana, ana i manao ai ua kupono e hookomo ia maloko oia Ana ana a me ke kii a mau kii paha oia mea e like ka nui a me na kuhikuhi e pili ana i na iliwai a me kela a me keia mea e pili ana i na auwai a mea malalo o ka lepo a maluna iho paha o ka lepo ana i manao ai he pono, a ua hiki iaia i kela a me keia manawa e kauoha e kope ia ua kii a mau kii la paha, a e

pai kii ia a hoolaha ia a i kela manawa keia manawa e hoololi a e pakui paha i mea e ike ia ai na Auwai a mea hoomaloo paha, na hale a me na mea hou i hana ia, a e waiho ia ia kii imua o ka Moi iloko o ka Aha Kukamalu no ka noonoo ia e like me ka mea i hoakakaia ma ka Pauku 1, a mahope oia noonoo ia ana e malamaia ma ke Keena o ke Kuhina i olelo ia, a e hamama mau ia kii a o ke kope paha i na manawa kupono a pau no ka nana ana o ka poe nona a noho paha maluna o na aina, a iloko paha o na hale maloko o ke kulanakauhale i olelo ia me na wahi e pili ana.

PAUKU 3. Ua hiki i ke Kuhina i oleloia me ka ae ana i olelo mua ia e hana i kekahi mau auwai a mea hoomaloo paha ma ke ano i manao ia he kupono, a ua hiki iaia malalo nae o na hoohaiki i hooakakaia mahope iho nei, e eliia ka lepo o kekahi alanui o ka lehulehu, a alanui paha o kekahi poe wale no, a ua hiki iaia e eli i na auwaha, no ka hoomoe ana a hana ana paha i na auwai i lawe aku i na mea ino a me na mea hoomaloo paha, a ua hiki e hoohui i ua mau auwai nei me ke kai, a ua hiki i kela a me keia manawa e wehe hoomaemae a hana hou i ua mau auwai la, i kela manawa keia manawa e hana i na auwai liilii mai na auwai nui i hoomoe ia ma kekahi alanui mamuli o keia Kanawai, a hiki iloko o kekahi hale a mau hale, Hale Aupuni, a hale o kekahi poe e ae a me na wahi e ae o na ano a pau i mea hoomaemae a e hoomaloo ia ai ia hale a mau hale e ae paha mamuli oia mau auwai, a e hana i na hana e ae a pau, a ua Kuhina 'la i manao ai he kupono no ka hana ana, hana hou ana a hoomaemae ana i na auwai i olelo ia, a me na hana e ae i manaoia e hana mamuli o keia Kanawai.

PAUKU 4. Ma ka hooko ana o na mana i haawiia ma keia Kanawai, e hana ua Kuhina 'la ma ke ano e hoemi loa ai i na poino, a e hana a kukulu i na auwai i olelo ia ma ke ano paa a kupono no ka hooko ana i na mea a pau i manaoia mamuli o keia a malalo o na hoohaiki ana i hooakakaia mahope iho nei, a mahope o ka hana ana, hookaawale ana hoololi ana a hana hou ana paha i kekahi o na auwai i oleloia e hoopiiha koke i na auwaha a wahi paha i eli ia, a e hoomaikai hou i ka lepo o na alanui o ka lehulehu a o kekahi poe paha a me na poino e ae a e hookaawale aku i na opala i loa mamuli oia mau hana a ilo-

ko o ka manawa e hana ia ana e pa a kiai i kahi, a i na wahi paha, ma na wahi i eli ia, i mea e pale aku ai i ka poino ana o ka poe hele wawae, na Kaa, Lio, Pipi a Hipa paha, a e hooko i na mea a pau i oleloia ma keia Kanawai, a ua lawa keia Kanawai no ka huikala ana i ke Kuhina i oleloia a me na mea a pau e hana ana malalo o kona mana, i na hana i manao ia ma keia Kanawai.

PAUKU 5. E uku ia na lilo o na hana a pau i hoomana ia mamuli o keia Kanawai, mailoko ae o kekahi dala e waiho ana iloko o ka Waihona i hookaawale ole ia no kekahi hana e ae, me ka ae ana o ka Moi iloko o ka Aha Kukamalu, a e hoike aku ke Kuhina Kalaiaina i ka Ahaolelo e hiki mai ana i ka nui o na dala i hoolilo ia pela a me na hana i hoolilo ia ai ua mau dala nei.

PAUKU 6. Na ka Moi iloko o ka Aha Kukamalu e hooholo i ka nui o ka mafele oia mau lilo (ina he lilo) e uku ia e ka poe nona ka waiwai ma ke Kulanakauhale o Honolulu a me ke ano e uku ia ai ia mea.

Aponoia i keia la 14 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXIV.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 1 O KA MOKUNA 89 O KE KANAWAI KARAIMA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoako iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 1 o ka Mokuna 89 o ke Kanawai Karaima, a penei e heluhelu ia ai:

“PAUKU 1. Aole no e aeia kekahi mea lawe e malama a e waiho ma ka hale papaa, aole no e kena i kekahi e lawe e malama a e waiho ma kona hale papaa, aole no e kokua ma ka la-

we ana, malama ana a waiho ana ma kekahi wahi i onaia e ia, a i hoolimalima ia paha, a noho ia e ia, koe wale no ka Hale Papaa i hoolako ia mai e ke Aupuni, i kela mea i kapaia he "Naptha" i oi aku mamua o ka pahu hookahi, a i kela mea i kapaia "Benzole," i oi aku mamua o ka pahu hookahi, a pela no me ka "Petroleum" Aila Honua a me na aila e ae i komo ai ka "Petroleum," "Naptha," a me ka Aila Hoomaloo i oi ae ka nui o keia mau aila mamua o na pahu he umi."

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o kona aponoia ana, a o na Kanawai a me na hapa Kanawai e kue ana i keia ua hoopau loa ia.

Aponoia i keia la 9 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXV.

HE KANAWAI

E HOOMANA AI I KE KUHINA KALAIAINA E HAAWI I MAU LAIKINI NO KA HOOPAE ANA MAI A ME KE KUA I ANA AKU I NA LAU MAKE.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni.

PAUKU 1. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina ke haawi i Laikini i kekahi Kauka Lapaa a Kauka Oki paha i hooiaio kupono ia, a i kekahi mea kupono e aku, i aponoia e ka Papa Ola, no ka hoopae ana mai a me ke kuai ana aku i na Lau Make, no ka manawa o hookahi makahiki maloko o ka Apana o Honolulu, ke loa mai iaia na dala he Kanaha; a ma kekahi mau Apana e aku, ke loa mai iaia na dala he Iwakalua.

PAUKU 2. Aole e aeia ka mea nona ka Laikini ma ua Laikini la, e hoopae mai a e kuai aku, a haawi paha i ka opiuma a o na mea paha i hanaia me ka opiuma, koe wale no ina ma ka palapala hoakaka a kekahi Kauka Lapaa i hooiaio kupono ia.

PAUKU 3. E hiki no i ka Papa Ola ma o kona Peresidena ʻIa, ke hoomana aku i kekahi Kauka Lapaa a Kauka Oki paha i hooiaio kupono ia a mea e ae i laikini ia malalo o keia Kanawai, e hookomo ae i ka opiuma a mea paha i hana ia me ka opiuma, maloko o ka Hale Dute, ma ka uku ana aku i na dute no ia mea, me ka nana ole ia o na mea a pau e kua ana maloko o ke Kanawai i aponoia ma ka la 8 o Augate, M. H. 1874, i kapaia "He Kanawai e hoohaiki ai i ka lawe ana mai a me ke kua ana o ka Opiuma."

PAUKU 4. O kela me keia kanaka e hoopae mai, kuai a haawi paha i kekahi mea i na laau make me ka laikini ole, a kua paha i keia Kanawai, e hoopaiia no aole e emi malalo o Kana-lima, a aole hoi e oi i ka Elima Haneri Dala, a i ole ia, e hoopaa hao ia aole e oi aku i na Mahina Eono e like me ka manao o ka Aha. Aole no e manaoia ma keia Kanawai, ua papa ia ke Aupuni, a o ka Papa Ola paha, ma ka hoopae ana mai i na laau make a laau maoli paha.

PAUKU 5. O na laikini a pau i hoopukaia malalo o ka mana o keia Kanawai, e kakau inoa ia e ke Kuhina Kalaiaina, me ka hoopaa pu ia me ke Sila o kona Keena, a aole hoi e hiki ke hooliloia aku ia hai.

PAUKU 6. E pili no na manao o ka Mokuna 88 o ke Kanawai Hoopai Karaima, i na mea a pau e paa ana i na laikini malalo o keia Kanawai.

PAUKU 7. E lilo keia i Kanawai mai ka la Akahi o Sepate-maba e hiki mai ana.

Aponoia i keia la 9 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXVI.

HE KANAWAI

E AE ANA E HOOKU KAAWALE IA I LAIKINI KUI KAMANO WALE NO.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E haawi ke Kuhina Kalaiaina i kela me keia

mea e noi mai ana ma ka palapala i Palapala Ae Kuai Kamano wale no, ma ke ano kalepa kuai liilii no ka Makahiki Hookahi, a e uku mai ka mea e lawe ana i ka palapala ae oia ano i na dala he Iwakalua.

PAUKU 2. Aole i manaoia ma keia Kanawai e kue i na Kamano i hookomoia iloko o na halekuai ma ke ano he waiwai o na aina e, e like me ka Pauku 57 o ke Kanawai Kivila.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai kona la e aponoia ai, o na Kanawai a me na hapa Kanawai e kue ana i keia, ua hoopau loa ia.

PAUKU 4. O na mea e kue ana i keia Kanawai, e hoopai a e uku oia i puu dala, aole e oi aku mamua o ke Kanalima.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXVII.

HE KANAWAI

E HOOHOLO AI I HAAWINA HOOMAU NO HENRY S. SWINTON.

NO KA MEA, ua noho hana o Henry S. Swinton ma kekahi mau Oihana iloko o keia Aupuni i ke au o na Moi i hala aku nei, oia hoi ka Moi Kamehameha III., Kamehameha IV., Kamehameha V., a me ka Moi Lunalilo a hiki mai nei i ka Moi Kalakaua; aole i ikeia kekahi hana paewaewa ma ka lawelawe loihi ana i ka Oihana, a he mea no hoi i paulele nui ia mamuli o kona ano hoopono; a no ka mea hoi ua elemakule a nawaliwali iloko o na hana o ke Aupuni; nolaila,

E'hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ma keia ua haawiia na Henry S. Swinton Ekolu Haneri Dala no kela a me keia makahiki oiai oia e ola ana, a ua kauohaia ke Kuhina Waiwai e uku aku ia mau dala mailoko ae o ka Waihoana Dala o ke Aupuni ma ke ano e like me na

uku makahiki a me na Haawina e ae o ke Aupuni e uku ai ma ka makahiki paha a ma ka mahina paha e uku ia ai.

PAUKU 2. E hiki no ia Henry S. Swinton ke kikoo aku i ka Waihona Dala o ke Aupuni, no ka haawina i oleloia ma ka Pauku mua, mai ka la aku e hooholoia ai keia Kanawai.

Aponoia i keia la 9 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXVIII.

HE KANAWAI

NO KE KAKAU KOPE ANA O NA HUI.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ina e lawelawe kekahi mau mea elua a oi ae paha i kekahi hana iloko o keia Aupuni ma ke ano Hui, alaila na ua mau mea la e waiho aku iloko o ke Keena o ke Kuhina Kalaiaina i hoakaka o

1. Na inoa a me kahi noho o kela a me keia lala o ia Hui.
2. Ke ano o ka hana e lawelawe ia ana e ia Hui.
3. Ka inoa Hui oia Hui, a me
4. Kahi a me na wahi hana oia Hui.

PAUKU 2. O na mea a pau e lawelawe ana i kekahi hana ma ke ano Hui i ka manawa e hoomaka ai keia Kanawai, na lakou e waiho aku iloko o na mahina elua mahope iho o ka hoomaka ana o keia Kanawai, i ka hoakaka i olelo mua ia e waiho ia ma ke Keena o ke Kuhina Kalaiaina.

PAUKU 3. Ina ua hoololi ia ke ano o kekahi Hui, mamuli o ka make ana a haalele ana paha o kekahi lala, a i ole ia ma ka hookomo ana mai i lala hou, a ma ka hoopau loa ia ana o ka hui paha, alaila e waihoia aku no ka hoakaka ana no ia hoololi a hoopau ana paha ma ke Keena i oleloia o ke Kuhina Kalai-

aina iloko o ka mahina hookahi mahope iho oia hoololi a make a haalele ana paha.

PAUKU 4. E paiia na olelo hoakaka i kauohaia ma na Pauku mamua e na hoa o kela me keia hui, aole emi malalo o elua manawa ma kekahi mau nupepa elua i pai ia ma ka olelo Hawaia a me Beritania ma Honolulu.

PAUKU 5. Na ke Kuhina Kalaiaina e malama i Buke ma kona Keena, a maloko o ia Buke e kakauia ai na hoakaka i kauoha mua ia e waihoia ma kona Keena, a oia Buke e hama ma no, no ka nana ia e ka lehulehu ma ka uku ana he iwakaluaakumamalima keneta no kela me keia nana ana.

PAUKU 6. E ukuia aku i ke Kuhina Kalaiaina he Kanalima keneta no kela a me keia inoa i kakauia e like me ka olelo mamua.

PAUKU 7. O na lala o kela me keia Hui i hana ole a hooko ole i na kauoha o keia Kanawai ua kau no maluna o lakou a pau a pakahi paha na aie a pau oia Hui, a ua hiki ke hoopii pakahi ia lakou no ia mau aie me ka hui ole i na lala e ae iloko o ka hoopii, a ua hiki no ke hoopai pakahi ia lakou ina e ku ka hewa i na Dala Elima, aole e oi aku ina no kela a me keia la i hana ole ai lakou pela, a ua hiki ke hoopii ia ma na Aha Hoomalu a Apana paha.

PAUKU 8. Aole i pili kekahi mea iloko o keia Kanawai i na Hui i hoohuiia.

PAUKU 9. O na uku a pau i loa mamuli o keia Kanawai, e heluia a e hoikeia ma ke ano he loa Aupuni.

PAUKU 10. E lilo keia i Kanawai, a e hoomakaia kona lawe-lawe ana ma ka la Mua o Sepatemaba e hiki mai ana.

Aponoia i keia la 9 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXIX.

HE KANAWAI

E HOOPAU AI I KA PAUKU 924 O KE KANAWAI KIVILA.

NO KA MEA, he mea pilikia ka noho ana o ka lehulehu ma ka hui ana o na Apana Hookolokolo elua i hookahi Lunakanawai, no ka mamao mai kekahi Apana a i kekahi Apana;

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. O ka Pauku 924 o ke Kanawai Kivila, ma keia Kanawai ua hoopauia, a e hoonohoia na Lunakanawai e like me ka mahele ana ma ka Pauku 498 o ke Kanawai Kivila a me ka hoololi o ia Pauku i aponoia ma ka la 1 o Augate, M. H. 1878.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la e hoolahaia ai. Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXX.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 1009 O KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ke hoololiia nei ka Pauku 1009 o ke Kanawai Kivila, a penei e heluhelua ai ua Pauku la:

“PAUKU 1009. E paa ka Luna Makai Kiekie a o ka Makai Nui paha o ka Mokupuni, i kela mea keia mea e hoopii hou ana mai ka olelo hooholo a ka Lunakanawai Kaapuni aku, ka Lunakanawai Hoomalu a o ka Lunakanawai Apana paha ma ka hihia karaima a hiki i ke kau hookolokolo o ka Aha Kiekie a o

ka Aha Kaapuni paha i hoopii hou ia ai ke haawi ole oia i ka Luna Makai Kiekie a i ka Luna Makai Nui paha i palapala hoopaa no na dala e like ka nui me ka uku hoopai i kau ia ai maluna ona ma ka Aha malalo, i mea e hiki mai ai oia i ka wa hookolokolo imua o ka Aha Kiekie a o ka Aha Kaapuni paha e like me ka olelo maluna. A ma na hihia a pau i hoopaiia ai e ka Lunakanawai Kaapuni, Lunakanawai Hoomalu a Apana paha ka uku hoopai a me ka hoopaa hao pu kekahi a i ka hoopaa hao wale no paha, e koi aku ka Luna Makai Kiekie a Makai Nui paha i ka mea i hoopii ia i palapala hoopaa e like me ka mea maluna no na dala aole emi malalo o Hookahi Haneri, aole hoi e oi aku mamua o Hookahi Tausani."

PAUKU 2. O na Kanawai a me na hapa Kanawai e kue ana i keia Kanawai ma keia ua hoopau loa ia.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai kona la e aponoia ai. Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXXI.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 2 O KA MOKUNA 41 O KE KANAWAI HOOPAI KARAIMA O KA OLELO HAWAII E LIKE ME IA I HOOLOLI IA E KE KANAWAI I APONOIA MA KA LA KANAKOLU O IULAI, HOOKAHI TAUSANI EWALU HANERI ME KANAHIKU KUMAMAWALU, MA KA HOOLOLI ANA AE I KULIKE AI ME KA MAHELE BERETANIA.

E hoololoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 2 o ka Mokuna 41 o ke Kanawai Hoopai Karaima o ka olelo Hawaii e like me ia i hoololiia e ke Kanawai i aponoia ma ka la Kanakolu o Iulai, Hookahi Tausani Ewalu Haneri Kana-hiku Kumamawalu, ma ka hoololi ana ae i kulike ai me ka mahele Beretania o ua Pauku la, i heluheluia ai ka Pauku me ka hoololi, penei:

2. O ka mea hana i kekahi wai ikaika a me kekahi mea e ae e ona'i i mea kuai aku, e hooukuia no ia i na dala aole oi aku i Elima Haneri, a ina kaa ole ia uku, e hoopaahaoia oia ma ka hana oolea, aole e oi aku i na makahiki elua.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXXII.

HE KANAWAI

E HOONOHONOHO A E HOOPONOPONO HOU AI I NA KANAWAI O KE AUPUNI.

NO KA MEA, o na Kanawai o ke Aupuni e kau nei ua hemahema ma kekahi mau ano nui, a no ka hoololi pinepine ia, ua hemahema ka huli ia ana, a ma kekahi mau olelo hooholo o ka Aha Kiekie ua lawe okoa ia a hapa paha i na loina o na Kanawai o na Aina e, a no ia mea ua kanalua ia no ke ano maoli o kekahi mau Kanawai; a

NO KA MEA, no ia mau kumu i hai ia ae la, a no kekahi mau kumu pono e ae ua manaoia he mea pono ke hoonohonoho a hooponopono hou i na Kanawai; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ka Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E ku no i ke Kanawai a ma keia ua haawiia ka mana i ke Alii ka Moi e hookohu aku i Ekelu poe Komisina, he mau mea hoi a ka Moi i manao ai he poe makaukau no ia hana, na lakou no e hoonohonoho a e hooponopono hou i na Kanawai o ke Aupuni e kau nei a me na Kanawai i hooholoia ma keia Kau Ahaolelo, a e hui pu ia me kekahi mau olelo wehe-wehe a me na kuhikuhi i na olelo hooholo ano nui o ka Aha Kiekie, a e hoike no ko lakou mau hana imua o ka Ahaolelo o kela Kau e hiki mai ana.

PAUKU 2. Ma keia ua hookaawaleia na dala he Elima Tausani e uku ai i na lilo no ka hana i kauohaia ma keia Kana wai,

a ua aeia aku ke Kuhina Waiwai e haawi aku ia dala i ua poe Komisina nei i kela manawa keia manawa e like ka nui me ka mea i manaolia ua pono.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku i aponoia ai.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXXIII.

HE KANAWAI

E PONI ANA I NA MOI O HAWAII.

NO KA MEA, he mea maa mai ka wa kahiko loa he Poni ia na Alii o Hawaii nei, a he mea no hoi e hoomaopopo ana i ka ihiihi hoano, a eehia o ka Noho Alii,

A NO KA MEA, ua hemahema ke Kumukanawai i ka hoomaopopo ana no ia mea, a i kupono ai hoi ka lawelaweia ana oia Oihana Hoolaa ma ka hoakakaia ana ma na Kanawai o keia Aupuni, nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Na ka Moi no iloko o kona Aha Kukamalu e hoomaopopo a e kukala me ka hoolaha aku ma ke akea, i kona wa a me ka manawa e Poni ia ai Oia, a nana no iloko o kona Aha Kukamalu e hana i mau rula a me na lolina o ka lawelawe ia ana oia mau Oihana, a o na lilo a pau no ia Oihana e ukuia no ia mailoko ae o na dala o ka Waihona o ke Aupuni i hoomaopopo ole ia e ka Bila Haawina, aole hoi e oi aku mamua o ka Umi Tausani Dala.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la e hooholoia ai.

Aponoia i keia la 9 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXXIV.

HE KANAWAI

E KAU AI I KEKAHI AUHAU DUTE MALUNA O KA RAIKI, PADDY A ME KE KOPAA I HOOMAEMAE OLE IA, I HOOKOMOIA MAI ILOKO O KEIA AUPUNI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E kauia, ohiiia, a e ukuia he dute o elua a me hapa Keneta no ka paona maluna o na Raiki a pau i hookomo ia mai iloko o keia Aupuni; a e dute ia hookahi a me hapa keneta o ka paona o na Raiki me ka ili, i kapaia hoi he Paddy, a e kauia he dute o elua a me hapa keneta o ka paona maluna o na Kopaa i hoomaemae ole ia, i hookomo ia mai iloko o ke Aupuni.

PAUKU 2. O na Kanawai a me na hapa Kanawai i kue i na olelo o keia Kanawai, ma keia ua hoopau ia.

Aponoia i keia la 14 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXXV.

HE KANAWAI

E HAAWI ANA I KA MANA NO KA HOOPUKA ANA I KA PALAPALA SILA NUI NO NA AINA KULA A ME NA KAHUA KULA A KA PAPA HONAAUAO E KUAI AKU AI.

No KA MEA, ma ka Pauku 1 o ke Kanawai i kapaia, "He Kanawai e pono ai na Kula o ke Aupuni," i hooholoia i ka la 9 o Iulai, M. H. 1850, ua oleloia penei:

"PAUKU 1. E hookaawaleia kekahi mau aina e like ka nui me ka Hapa Iwakalua o na aina a pau o ke Aupuni i kaawale i keia wa, me ke ana ole nae i keia mau aina ma ka hookaawale ana, a e haawiia ia mau aina e kokua mamuli o ka naauao."

A NO KA MEA, ma ka Pauku 2 o ua Kanawai la ua oleloia penei:

“PAUKU 2. Na ke Kuhina Ao Palapala e kuka pu me ke Kuhina Kalaiaina, no keia mau aina, a ina e aponoia e ka Moi iloko o kona Aha Kukamalu, o ka paa no ia oia hookaawale ana.”

A NO KA MEA, ma ka Pauku 3 o ia Kanawai ua oleloia penei:

“PAUKU 3. Na ke Kuhina Ao Palapala e kuai aku a e hoolimalima aku paha i keia mau aina i loa mai ka mea e pono ai na Kula, e like me kona manao, a me ko ka Aha Kuhina o ka Moi i manao ai he mea e pono ai ka naauao o keia Pae Aina.”

A aia hoi ma ka Pauku 32 o ke Kanawai i kapaia “He Kanawai e hoopau ai i ka Mokuna 10 o ke Kanawai Kivila a e hooponopono ai i ka Oihana Ao Palapala o ke Aupuni,” ua oleloia penei:

“PAUKU 32. He mana ko ka Papa Hoonaauao e hoolilo aku ia hai i na aina i hooliloia, a e haawia ana paha ma keia hope aku i mea e hoonaauao ai i na kanaka, ma ke kuai maoli, ma ka hoolimalima, a ma ke ano e ae paha.”

A NO KA MEA, mamuli o na kuhikuhi ana o na Pauku 1 a me 2 i hai mua ia ae nei o ke Kanawai o ka la 9 o Iulai, M. H. 1850, i oleloia, mahope o ke kukakuka pu ana o ke Kuhina Ao Palapala me ke Kuhina Kalaiaina, ua waeia, a hookaawaleia kekahi mau aina a me kahua kula, no ka pono o ka Oihana Hoonaauao, a ua aponoia ia mau aina a me kahua kula e ka Aha Kukamalu i ka la 23 o Dekemaba, M. H. 1850, ma keia Olelo Hooholo i hooholoia penei:

Hooholoia: I kulike me ka Pauku 1 o ke Kanawai i hooholoia iho nei no ka pono o na Kula Aupuni, ma keia, ke wae a ke hookaawaleia nei keia mau aina malalo nei no ka pono a pomaikai o ka Oihana Hoonaauao ma keia Pae Aina, ae lawelaweia lakou malalo o na kuhikuhi ana o ua Kanawai la * * * * a me na aina a pau, kahi e noho nei na Kula Aupuni, i ikeia ua hookaawaleia no na Kula e kela me keia mea, e na Alii, a e ke Aupuni paha.

A NO KA MEA, mamuli o ka loli nui ana i keia manawa o na wahi noho lehulehu ia e ka lahui, a me na wahi o na hana akamai a me mahiaina oloko nei o ka Pae Aina, ua ikeia ka

pono i kahi manawa o ka hoolilo, a panai ana aku i kakahi o na kahua hale kula mua, no kekahi mau kahua hou ma na wahi e pono ai ia oihana i keia wa.

A NO KA MEA HOI, ma ke kau wahi o na kahua kula mua i hoolilo panai ia aku no kekahi mau kahua hou, ua pili ka pono o ua mau kahua 'la i ka pono o na aina e pili pu ana, a e lawela-weia ana paha no ka hapaia ana o kekahi mau hana nui, a nolaila, ua maopopo lea, o ka mea e pono ai na hoolilo a panai ana paha o na kahua Kula, oia no o ka loaa o na Sila Nui no lakou; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ma keia ke haawia nei ka mana i ka Papa Hoonaaauao e kauoha aku i ke Kuhina Kalaiaina e hoopuka aku i Palapala Sila Nui i ka Papa Hoonaaauao, a i ka mea paha a ka Papa e waiho aku ai iaia ka inoa, no na aina kula, kahua kula, a apana aina e ae paha i hookaawaleia no na kula, a ua Papa 'la e kuai a hoolilo aku ai paha, i kela me keia manawa, mamuli o na kuhikuhi ana o na Kanawai e pili ana ia mea.

PAUKU 2. E hoopukaia na Palapala Sila Nui i kakau inoa e ka Moi, me ka hooiaioia e ke Kuhina Kalaiaina, a i kuniia me ka Sila Nui o ke Aupuni, i ka Papa Hoonaaauao, a i ka mea paha a ka Papa e waiho aku ai ka inoa, i ke Kuhina Kalaiaina no na aina kula, a ua Papa 'la e kuai a hoolilo aku ai paha, i kela me keia manawa a i hookaawaleia no ia Oihana ma ka Olelo Hooholo o ka Aha Kukamalu i hooholo ai i ka la 23 o Dekemaba, M. H. 1850, a i hookaawaleia paha mamuli o kekahi kauoha a mana e ae paha e pili ana, a pela no hoi no na kahua kula kahiko, a apana aina e ae i hookaawaleia no na kula, i anaia a i aponoia e ke Kuhina Ao Palapala me ke Kuhina Kalaiaina mamuli o na kuhikuhi ana o ke Kanawai e pili ana i na Kula, i hooholoia i ka 'la 9 o Iulai, M. H. 1850, i olelo mua ia, a o kekahi kauoha a mana e ae paha e pili ana.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai kona la e aponoia ai. Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAU A R.

MOKUNA XXXVI.

HE KANAWAI

E PILI ANA I NA HUI A ME NA HUI I HOOHUIIA MALALO O NA KANAWAI O NA AINA E, E LAWE LAWE I KA HANA MALOKO O KEIA AUPUNI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa maloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Na kela a me keia Hui, a Hui i hoohuiia, i hoala ia malalo o na Kanawai o kekahi Aupuni e, i makemake e lawelawe i ka hana maloko o keia Aupuni, a e lawe a e kuai a e hoolilo aku i ka waiwai paa maloko o keia Aupuni, e waiho ma ke Keena o ke Kuhina Kalaiaina:

1. I kope i hooiaioia o ka Palapala Hoochui a Kanawai Hoochui paha o ua Hui nei.

2. Na Inoa o na Luna o ia Hui.

3. Ka inoa o kekahi kanaka i hiki ke hookoia na palapala i hoopukaia mai na Aha Hookolokolo o keia Aupuni.

4. I hoi ke makahiki o na Waiwai a me na aie o ia Hui maloko o keia Aupuni, ma ka la mua o Iulai o kela a me keia makahiki.

5. He kope i hooiaioia o na Kanawai o ia Hui a Hui i hoohuiia paha.

PAUKU 2. I ka manawa i hooko ai kela me keia Hui, a Hui i hoohuiia paha, i na olelo o keia Kanawai, e loa no ia lakou na mana a me na pomaikai a me na hoohaiki e like me na mea i haawiia e ke Kanawai i na Hui i hoalaia malalo o na Kanawai o keia Aupuni, a ua hiki ia lakou ma ka lawelaweia na hana i hoohuiia ai lakou e paa, lawe a hoolilo aku, ma ke ano kuai a moraki a ano e ae paha, ka waiwai paa, waiwai lewa a waiwai hui paha iloko o keia Aupuni; eia nae aole e hoalaia kekahi Hui i hoohuiia no kekahi hana e kue ana i na Kanawai o keia Aupuni.

PAUKU 3. Ina ua makemake kekahi Hui, a Hui i hoohuiia o ka aina e, e lawelawe nei i ka hana iloko o keia Aupuni e loa ia lakou na pomaikai o keia Kanawai, alaila e waiho aku

lakou i na hoakaka i olelo mua ia, me ke Kuhina Kalaiaina iloko o na mahina eha mai ka hoomaka o ka lawelaweia ana o keia Kanawai.

PAUKU 4. E ukuia aku i ke Kuhina Kalaiaina no ka pomai-kai o ke Aupuni Hawaii e kela a me keia Hui a Hui i hoohui ia, i lawelawe i na olelo o keia Kanawai he Kanalima Dala.

PAUKU 5. Aole e manaoia ua pili a ua kue paha keia Kanawai i na olelo o ke Kanawai i aponoia ma ka la 13 o Iulai, M. H. 1870, i kapaia "He Kanawai e hoakaka ana no ka hookeo ana i na palapala o na Aha maluna o na Hui i hoohuiia ma na Aina e;" aka hoi ina o kekahi Hui i hoohuiia o ia o ka aina e, pili malalo o na olelo o ke Kanawai i hoakaka hopeia, i hana ole e like me na olelo oia Kanawai, ua hiki ia lakou ke hana pela iloko o na mahina eha mai ka hoomaka ana o keia Kanawai, ma ka uku ana aku i ke Kuhina Kalaiaina no ke Aupuni Hawaii i na Dala he Umi, a ma ia hana ana e manaoia ua hookeo ua Hui nei i na Kauoha a pau o ke Kanawai i oleloia.

PAUKU 6. E lilo keia i Kanawai ma ka la mua o Sepatemaba e hiki mai ana.

Aponoia i keia la 9 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXXVII.

HE KANAWAI

E HOOMAOPOPO ANA I KA HANA ANA I DALA AUPUNI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E ku no i ke Kanawai i ke Kuhina Waiwai, a ma keia ua hoomanaia 'ku ia e kuai i na Auka Gula a me Dala Keokeo (silver) me na dala e waiho ana iloko o ka Waihona, i kela a me keia manawa a e kauohaia e hana mai ia mau auka, i na dala gula a me na dala keokeo, i hiki aku ka waiwai io penei, oia hoi, na dala gula o ka waiwai he Iwakalua dala,

Umi dala, Elima dala, a Elua dala me ka hapalua; a o na dala keokeo o ka waiwai Hookahi dala, Kanalima keneta, Iwa-kalua kumamalima keneta, a me Umikumamalua a me hapalua keneta.

PAUKU 2. O na dala a pau o keia ano e hanaia me ke kau-maha like a me ka maikai, a e like ka waiwai io me na dala gula a dala keokeo o Amerika Huipuia, a e kuniia me na kuni a hoailona i aponoia e ka Moi i kela manawa keia manawa.

Aponoia i keia la 14 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXXVIII.

HE KANAWAI

HE HUIKALA AI I KA LUNA KULA O KAU, HAWAII.

NO KA MEA, ua ikeia ma ka Hoike a ka Papa Hoonaauao i waiho mai ai iloko o keia Hale Ahaolelo, ka nalowale ana o na dala 1700 a oi, mai ka waihona dala kula o Kau, malalo o ka malama ana o Mr. W. T. Martin, ka Luna Kula no ia Apana;

A NO KA MEA HOI, mamuli o ka imi ana a me ka huli pono ana o keia Hale Ahaolelo i na kumu a me na hoike e hoomaopopo ai no na kumu hoohuoi no ka nalowale ana o ia mau dala i oleloia maluna ae nei, ua hooholo keia Hale, e hookuuia ka Luna Kula i oleloia maluna ae nei a me kona mau Hopeku-bona, mai ka uku ana a me ke pani ana ia mau dala a pau i oleloia maluna nei; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E huikalaia a e hookuu loa ia o Mr. W. T. Martin a me kona mau Hopeku-bona, mai ka uku ana a me ke pani ana aku ia mau dala a pau i oleloia maluna ae nei, i ka Papa Hoonaauao.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XXXIX.

HE KANAWAI

E PALE AKU AI I KA HOOILI KOLOHE ANA I NA MEA ULU O NA AINA
E MA KE ANO HE MAU MEA ULU HAWAII, I NA AWA KUMOKU O
AMERIKA HUIPUA.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae
Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kan Kanawai o ke Aupuni :*

PAUKU 1. O kela mea keia mea i lawelawe ma kekahi ano i
ka hooili a hoao ana paha e hooili kolohe, i kekahi awa ma
Amerika Huipua, i na mea ulu i hooulu a i hanaia ma na
aina e, o ka oi aku nae he laiki me ke kopaa, ina paha ua huiia
me na mea Hawaii o ia inoa hookahi a ano hookahi paha, a ma
na puolo pakahi paha, e hoopaiia oia ina e maopopo kona he-
wa e uku i kekahi hoopai aole e oi aku i na dala he Hookahi
Tausani, a i ole ia e hoopahaoia ma ka hana oolea, aole e oi
aku i na makahiki elua, e like me ka manao o ka Aha Hooko-
lokolo, a o na waiwai o na ano a pau, ka oi aku nae ka laiki, a
me ke kopaa, i hooiia, a i hoaoia e hooili pela, e hooliloia a
ua hiki ke hopuia a kuaiia aku no ka pomaikai o ke Aupuni
Hawaii.

PAUKU 2. I mea e pono ai ka hookoia ana o na olelo o ka
Pauku mamua iho, e kohoia kekahi Luna i akamai i ka nana
ana i na ano laiki a pau, a e kapaia oia "Ke Kiai o na Waiwai
i hooiia iwaho," a nana e nana i na puolo o ia mea i manaoia
e hooili aku i na aina e. O na puolo a pau i manaoia e ia ua
huiia, a he mea i hooulu ole ia ma Hawaii nei, e nana pono i
ua mea 'la, a ina ua maopopo he laiki i huiia, a i ole he laiki
mai na aina e mai, alaila e laweia na laiki a pau i lilo ia puolo
oia kekahi hapa, a e hoopaiia na ona o ia mea e like me na
mea i hoakakaia ma ka Pauku 1.

PAUKU 3. E ukuia ka Luna i kohoia i wahi uku uuku, e
hoomaopopoia e ke Kuhina Waiwai, e ka mea nona ka waiwai
i manaoia e hooili aku, a e loa iaia he hapaha o na dala a pau
i loa mamuli o ke kuaiia ana o na waiwai i hoaoia e hooili ko-
lohe aku.

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai mai a mahope aku o kona aponoia ana.

Aponoia i keia la 14 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XL.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 2 O KA MOKUNA 46 O KE KANAWAI I APO-
NOIA MA KA LA 25 O SEPATEMABA, M. H. 1876, I KAPAIA "HE KANAWAI
E MALU AI KA POE MALALO O NA PALAPALA HOOPAA HANA I AE IA
MA KA PAUKU 1417 O KE KANAWAI KIVILA."

*E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae
Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:*

PAUKU 1. E hoololi ia a ma keia, ua hoololi ia ka Pauku 2 o
ke Kanawai i olelo ia, a penei e heluheluia'i:

"Pauku 2. I mea e hooko ia ai na olelo o keia Kanawai, ma
keia ua ae ia ke Kuhina Kalaiaina e hookohu aku i kahi luna
a mau luna paha, ma kela a me keia Apana, a nana no a na
lakou paha e lawe a hooiaio i na Palapala Hoopaa Hana i ae ia
mamuli o ka Pauku 1417 o ke Kanawai Kivila; Aka hoi, ua
hiki no i ka luna a mau luna paha ke hookohu i hope oiai e kaa-
wale ana mai ka apana aku no kekahi manawa, a na ia hope i
hookohu ia e hana i na hana a pau a ua luna la a mau luna paha
e like me ka mea i hoakakaia ma keia Kanawai; aole nae i ku-
pono i ka manao o keia Kanawai ka hookohu ia ana o kekahi
Lunakanawai a hope paha, a mea malama hale kuai paha ma
keia Oihana."

PAUKU 2. O na kanawai a me na hapa Kanawai a pau i kue i
keia ua hoopau loa ia.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XLI.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KE KANAWAI I KAPAIA "HE KANAWAI E KOKUA AI I KA HANA ANA I NA ALANUI KAAMAHU" I APONOIA I KA LA 1 O AUGATE, M. H. 1878.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 27 o ka Mokuna 29 o na Kanawai o 1878, oia ke Kanawai i ka paia "He Kanawai e kokua ai i ka hana ana i na Alanui Kaa Mahu" i aponoia i ka la 1 o Augate, M. H. 1878, a penei e heluheluia ai:

PAUKU 27. E hooholo hou ia, he mana ko ke Kuhina i oleloia, e ae aku e haawiia i kekahi hui e hana ana i kekahi alanui kaa mahu a mau alanui kaa mahu paha i ka uku kokua aole e oi aku i ka Elua Tausani Elima Haneri dala no ka mile hookahi, o na mile o ke alanui kaa mahu i kukuluia a paa i hoolawa pono ia a ua makaukau no ka hooholo ana, a o ia makaukau e hoikeia ma ka palapala hooiaio a kakau lima ia e ka Luna Nui Ana Aina, a e waihoia ua palapala hooiaio la ma ke Keena o ua Kuhina la.

PAUKU 2. E hoololiia a ma keia ua hoololiia ka Pauka 28 o na Mokuna 29 la, a penei e heluheluia ai:

PAUKU 28. A e hooholo hou ia ma keia ua kauohaia a ua haawiia ka mana i ke Kuhina Waiwai e uku aku ma o ka palapala hooiaio a ke Kuhina Kalaiaina i ka hui a mau hui paha i manaoia ma keia Kanawai i na puu dala i hoomaopopoia e uku ia mamuli a ma ka mana o ka Pauku mamua iho, aka aole e oi aku ka nui i ka Elua Tausani me Elima Haneri Dala no ka mile pakahi o na mile o ke alanui kaa mahu i kukuluia a paa a lawa pono no ka hooholo ana mailoko ae o na dala e waiho ana iloko o ka Waihona Aupuni i hookaawale ole ia no kekahi hana e. Aka nae ina i lawa ole ka uku ana aku mai na dala i hookaawale ole ia no kekahi manawa no na kikoo a mau kikoo paha, alaila na ke Kuhina Waiwai mamuli a ma o ka ae ana o ka Moi e hoopuka ma kahi o ke dala maoli i na Bona a mea e ae paha

e hoike ana he aie dala a e ukuia he ehiku keneta ukupanee no ka makahiki hookahi no ke dala hookahi a hiki i ke kaa ana.

PAUKU 3. E hoopauia a ma keia ua hoopau loa ia ka Pauku 29 o ua Mokuna 29 la.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XLII.

HE KANAWAI

E HOOMALU AI I NA AINA AUPUNI MA KAHU E HOOMAKA AI NA KAHAWAI MAUKA O KE ALANUI BERETANIA MA KE KULANAKAUHALE O HONOLULU, A MAWAENA O KA AOA O KOMOHANA O KE AWAWA O KALIHI A ME KA AOA O HIKINA O KE AWAWA O PALOLO MA KA APANA O KONA, MOKUPUNI O OAHU, I KE KOMOHEWA IA.

E Hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ina e komohewa kekahi lio, miula, kekake, puaa, kao, hipa a bipi paha maluna o kekahi Aina Aupuni, ma kahi e hoomaka ai ke kahawai o Nuuanu a ma na Aina paha kahi i hoomaka ai ka wai e hoopaha nei i ka luawai i hanaia, a e hanaia aku ana paha no ka hoolako ana i ka wai no Honolulu, alaila e uku ka mea nona ia holoholona a mau holoholona paha no ka pomaikai o ke Aupuni Hawaii i Hookahi Dala no ke poo hookahi, koe nae na Hipa a me na Kao a no ia mau holoholona e ukuia i Kanalima Keneta no ke poo hookahi. A ina e hoopoinoia kekahi laau e ulu ana maluna o ia mau aina a ina ua ekuia a hoopoinoia paha ka Mauu e ia holoholona a mau holoholona paha, e uku ka mea a mau mea paha nona ia holoholona no ka pomaikai o ke Aupuni Hawaii ka poho piha oia pino, e ohiia imua o ka Aha Hookolokolo Hoomalu ma Honolulu, ina aole i oi aku na dala i koiia mamua o ka Elima Haneri.

PAUKU 2. A e hooholo hou ia, ma keia ua hoomanaia ka Agena a Luna paha a ke Kuhina Kalaiaina e koho ai nana e malama i na Aina Aupuni i oleloia, e hoopii a e ohi mai i na poho ma kona inoa pono i no ka pomaikai o ke Aupuni Hawaii.

PAUKU 3. A e hooholo hou ia o na poho a pau i ohia e hooliloia e ke Kuhina Kalaiaina no ka malama ana i na Aina Aupuni i oleloia a no ke kiai ana o komohewa ia.

PAUKU 4. A e hooholo hou ia, ina e hoole, a uku ole mai paha na mea a mau mea paha nona ia holoholona a mau holoholona, mahope o ke koi ana, o ka Agena, a ua laweia ia holoholona a mau holoholona paha ma ka Pa Aupuni, alaila no na hana a pau ma ia hope iho e hanaia no ia e like me na mea i oleloia ma ke Kanawai e pili ana ia mea maloko o ke Kanawai Kivila mai ka Pauku 241 a hiki i ka Pauku 250 e komo ana ia mau Pauku.

PAUKU 5. E lilo keia i Kanawai a e mana aku mai a mahope aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XLIII.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO HOU AI I KA MALAMA ANA I KA MALUHIA O KA LEHULEHU MA KA APANA O HONOLULU.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. O na kaa Kikane a pau i hoohana ia no ka lawe ana i na waiwai a ukana e ae paha o na ano a pau, ma ka Apana o Honolulu, ina ua piha i ka ukana a aole paha, aole e hookele ia a oi kona holo mamua o ka hele maoli.

PAUKU 2. O ka mea hookele o kela a me keia kaa i hooholoia mahope o ka po ana, maloko o ka Apana o Honolulu, e hoolako

i kukui a mau kukui, kupono a e ho-a mau ia maluna o kela a me keia kaa, mawaena o na hora o ka po.

PAUKU 3. Ina e uhaki kekahi mea i na olelo o keia Kanawai, e hoopai ia oia ke ku ka hewa, imua o ka Lunakanawai Hoomalu o Honolulu, aole e oi aku mamua o Umi Dala no kela a me keia hewa.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XLIV.

HE KANAWAI

E HOOLOIHI HOU AI I KA MANAWA NO NA KOMISINA PALENA AINA

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. O ka manawa o na Komisina Palena Aina i hoakakaia ma ke Kanawai i aponoia ma ka la 23 o Augate 1862 a ua hooloihiia i ka la 23 o Augate 1874 e ke Kanawai i aponoia ma ka la 22 o Iune 1868, a ua hooloihiia a i ka la 23 o Augate 1880 e ke Kanawai i aponoia ma ka la 13 o Iulai, 1874, e hooloihi hou ia, a ma keia ua hooloihi hou ia aku a hiki i ka la 23 o Augate 1886, i mea e hooholoia'i a e hooiaioia'i na Palena Ahupuaa a me na mahele Ahupuaa, Iliaina a mahele Iliaina a me na Apana Aina ano e ae, i noiia mai i keia manawa a e noiia ana paha ma keia hope i na Komisina Palena Aina malalo o na mea i oleloia ma ka Pauku 9 o ke Kanawai i hai mua ia o ka la 22 o Iune 1868.

Aponoia i keia la 13 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

MOKUNA XLV.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I NA PAUKU 331, 333, 337, 338 A ME 339 O KE KANAWAI
KIVILA, NO KA OIHANA KINAI AHI O HONOLULU.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae
Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kinawai o ke Au-
puni:*

PAUKU 1. Ma keia ua hoololiia ka Pauku 331, a e heluhelu
ia ua Pauku la i hoololiia penei:

“PAUKU 331. E hoonohoia he Oihana Kinai Ahi no ke Ku-
lanakauhale o Honolulu, a ma ia Oihana e kohoia i Luna Nui
a me elua Kokua, hookahi Ilamuku, a me na Kanaka Kinaiahi,
e like ka nui me ka mea i hooholo a hoapono ia e na Luna o
ka Oihana, a e kohoia lakou mamuli o na Kuhikuhi o ko lakou
mau Rula.”

PAUKU 2. Ma keia, ua hoololiia ka Pauku 333 o ke Kana-
wai i oleloia, ma ke kapae ana i na huaolelo “na kilo eha” ma
ka lalani mua, a e hookomo ma ia wahi i ka huaolelo “Ilamuku”
i heluheluia ai ua Pauku 'la i hoololiia penei:

“PAUKU 333. E kohoia ka Ilamuku i kela a me keia maka-
hiki e ka poe i kohoia o ka Oihana.”

PAUKU 3. Ma keia ua hoololiia ka Pauku 337 o ke Kana-
wai i oleloia, i heluheluia ai ua Pauku 'la penei:

“PAUKU 337. E mahele ka Ilamuku i ke Kulanakauhale o
Honolulu, i eha apana, a e hoike aku i na mokuna o na Apana
i ka Luna Nui, i mea e hiki ai ka makaikai a me ka hakilo ana
i kauohaia ma ka Pauku malalo iho; a e malama oia i papainoa
o ka poe e noho ana ma na hale noho a hale e ae paha; a e na-
na pono i ka uhakiia o na olelo o keia Kanawai.”

PAUKU 4. Ma keia, ua hoololiia ka Pauku 338 o ke Kana-
wai i oleloia, ma ke kapae ana i na huaolelo “na Kilo,” ma ka
lalani mua, a e hookomo ma ia wahi i ka huaolelo “Ilamuku”
i heluheluia ai ua Pauku la penei:

“PAUKU 338. Na ka Ilamuku i na manawa elua iloko o ka
makahiki, a i na manawa e ae paha ke manao oia he pono, e

makaikai i na hale noho a me na hale e ae, maloko o na Apa-na, no ka hoomaopopo ana i ka uhakiia o na olelo o keia Kanawai; a e nana hoi oia i na Kapuahi, Pukauahi, na Kapuahi hao, a me na ohe uahi o lakou; a ina e ikeia kekahi oia mau mea e waiho hemahema ana ma ke ano e pilikia ai paha, alaila e kauoha aku oia ma ke kau leta i ka ona a mea paha e noho ana ma ka hale, e hoano e, hoonee aku, a hana hou paha ia mea hemahema; a ina oia e hana ole pela, e hooukuia oia, ke hoo-paiia, i na dala he Iwakaluakumamalima, no ka pomaikai o ka Oihana Kinai Ahi, a no kela a me keia la, mahope o ka pau ana o ka manawa i haawii iaia no ia hoano e, hoonee aku a hana hou ana paha, e hoouku hou ia he Umi Dala, a e hiki no i ka Ilamuku ke hoano e, hoonee aku a hana hou paha i ua mea hemahema la, ma ka lilo o ka mea hale a mea paha e noho ana."

PAUKU 5. Ma keia ua hoololiia ka Pauku 339 o ke Kanawai i oleloia, i heluhelua ai ua Pauku 'la penei:

"PAUKU 339. Na ka Ilamuku e hoopii i kela a me keia mea e uhaki ana i na olelo o keia Kanawai, imua o ka Aha Hooko-lokolo Hoomalu o Honolulu, a e haawi aku oia i na dala hoo-pai a pau i ohia i ka Puuku o ka Oihana Kinai Ahi o Honolulu, mahope o kona hoolawe ana ae he Iwakalua hapahaneri no kona luhi."

PAUKU 6. E lilo keia i Kanawai mahope iho o kona hooholoia ana, a o na Kanawai a me na hapa Kanawai a pau e kue ana i keia, ua hoopau loa ia.

Aponoia i keia la 14 o Augate, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

HE KANAWAI

E HOOMAPOPO ANA I NA HAAWINA DALA NO KE AUPUNI NO NA MAKAHIKI ELUA E PAU ANA MA KA LA KANAKOLU KUMAMAKAHI O MARAKI, MAKAHIKI HOOKAHI TAUSANI EWALU HANERI KANAWALU KUMAMALUA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kau Kanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. O na Haawina Dala mahope nei, i hiki aku ka huina i na Dala he Elua Miliona, Hookahi Haneri Kanaiwa Kumamaono Tausani, me Kumamaono, a me Kanahiku Kumamalima Keneta, a e haawii ia mau Dala mailoko ae o na Dala e waiho ana iloko o ka Waihona Dala o ke Aupuni, no na lilo o na Makahiki Elua, e hoomaka ana ma ka la mua o Aperila, 1880, a e pau ana ma ka la 31 o Maraki, M. H. 1882.

NA LILO MOI.

Ko ka Moi me ka Nohoalii.....	\$ 45,000 00
Ko ka Moiwahine.....	10,000 00
Ka Mea Kiekie ka Hoolina Alii.....	10,000 00
Ka Mea Kiekie ke Kama Alii Likelike (ina e waiho mai ana i ka Oihana Kiaaina o Hawaii).....	8,000 00
Puuku me ke Kakauolelo o ka Moi.....	5,000 00
Na Lilo o ke Alo Alii.....	16,000 00
No ka Poni ana i ke Alii ka Moi.....	10,000 00
	<hr/> \$104,000 00

NA HAAWINA KUMAU.

Moiwahine Emma	\$16,000 00
Mea Mahaloia P Kanoa.....	2,400 00
Metusela Mahuka.....	600 00
Henry S Swinton.....	600 00
	<hr/> \$19,600 00

KA AHAOLELO ME AHAKUKAMALU.

Na Lilo Ahaolelo o 1880.....	\$20,000 00
Kakauolelo Aha Kukamalu.....	200 00
Lako Palapala me na Lilo Aha Kukamalu.....	100 00
	<hr/> \$20,300 00

OIHANA HOOKOLOKOLO.

Uku Lunakawai Kiekie.....	\$12,000 00
“ Kokua Mua.....	10,000 00
“ Kokua Alua.....	10,000 00
“ Kakauolelo.....	5,000 00
“ Hope Kakauolelo a Malama Waihona Buke Aupuni...	3,800 00
“ Maheleolelo Aha Kiekie me Aha Hoomalu.....	3,600 00
“ Lunakanawai Kaapuni Aha Kaapuni Apana 2.....	4,000 00
Lilo Kaahale Lunakanawai Kaapuni Apana 2.....	200 00
Uku o na Lunakanawai Kaapuni Aha Kaapuni Apana 3....	4,000 00
Uku Lunakanawai Kaapuni Aha Kaapuni Apana 4.....	3,000 00
“ “ Hoomalu o Honolulu	4,800 00
“ “ Hoomalu o Hilo.....	2,000 00
“ “ Hoomalu o Lahaina.....	1,600 00
“ “ Hoomalu o Wailuku.....	2,000 00
“ “ Apana o Hilo Akau.....	800 00
“ “ Apana o Puna, Hawaii.....	800 00
“ “ Apana o Kau, Hawaii.....	1,000 00
“ “ Apana o Kona Akau, Hawaii.....	600 00
“ “ Apana o Kona Hema, Hawaii.....	600 00
(Ina nae hookahi wale no Lunakawai no na apana elua maluna ae nei, alaila, \$1000 00.)	
Uku Lunakanawai Apana o Kohala Akau, Hawaii.....	1,000 00
“ “ Apana o Kohala Hema, Hawaii....	800 00
“ “ Apana o Hamakua, Hawaii.....	800 00
Koena uku i hookaa ole ia o na makahiki elua i hala.....	300 00
Uku Lunakanawai Apana o Honuaula, Maui.....	600 00
“ “ Apana o Makawao, Maui	1,000 00
“ “ Apana o Hana a me Kaupo, Maui.....	800 00
“ “ Apana o Molokai.....	800 00
“ “ Apana o Lanai.....	600 00
Lilo kaahale Lunakanawai o Molokai	50 00
Uku Lunakanawai Apana o Ewa a me Waianae, Oahu.....	800 00
“ “ “ Waialua, Oahu.....	600 00
“ “ “ Koolauloa, Oahu.....	600 00
(Ina hookahi Lunakanawai o na Apana a i elua, alaila \$900.00)	
Uku Lunakanawai Apana o Koolaupoko, Oahu.....	1,000 00
“ “ “ Hanalei, Kauai	800 00
“ “ “ Kawaihau, Kauai.....	800 00
“ “ “ Lihue, Kauai.....	800 00
“ “ “ Koloa, Kauai.....	800 00
“ “ “ Waimea, Kauai.....	800 00
“ Kakauolelo Aha Kaapuni Apana 2.....	400 00
“ “ Mua Aha Kaapuni Apana 3.....	300 00
“ “ Alua “ “ “ “	300 00

Koena uku i hookaa ole ia o na makahiki eha i hala.....	\$ 37 50
Uku Kakauolelo Aha Kaapuni Apana 4.....	300 00
Na Lilo o ka Aha Kiekie.....	2,300 00
Na Lilo o na Hoike ma na Hihia Karaima, na na Lunakawawai Peresidena, e ae e uku ia e like me kona manao he pono.....	300 00
Na Lilo o ka Aha Kaapuni Apana 2.....	1,800 00
“ “ “ “ “ “ 3.....	1,800 00
“ “ “ “ “ “ 4.....	800 00
Kuai ana i na Buke Kanawai.....	500 00
Na Lako Palapala no na Aha a pau, i huiia me na lilo Pai a me ka uku Leta.....	1,200 00
No ka unuhi, ke pai a me ka humuhumu ana i na Olelo Hooholo o ka Aha Kiekie.....	3,000 00
	<hr/> \$96,587 50

OIHANA O KO NA AINA E.

Uku o ke Kuhina.....	\$12,000 00
“ Kakauolelo.....	5,000 00
Na Lilo Keena o na Luna ma na Aina e.....	3,100 00
Pooleta a me kela a me keia lilo.....	2,000 00
No na Elele i na Aina e.....	6,000 00
Uku o ke Kuhina Noho ma Wasinetona.....	10,000 00
Kokua a hoihoi mai i na poe ilihune mai na Aina e mai....	1,500 00
Uku o ka Elele.....	600 00
Kakauolelo Kope.....	600 00
Kuai ana i na Kea Hanohano.....	1,500 00
Hoonauao ana o na optio Hawaii ma na Aina e, aole e hooliloia no ka makaikai, aka, no ka hoonauao io ia.....	15,000 00
Pahu Hao.....	500 00
Puali Koa o ka Moi.....	31,847 35
Poe Puihi Ohe, na Hae, Kipu Aloha a me kela me keia lilo..	31,452 65
Kokua i na Puali Koa Pualu.....	12,000 00
	<hr/> \$133,100 00

KEENA KALAIATINA.

Uku o ke Kuhina.....	\$ 12,000 00
“ na Kakauolelo.....	13,400 00
“ o ke Kiaaina o Oahu.....	3,600 00
“ “ Maui.....	3,600 00
“ “ Kauai.....	3,600 00
“ “ Hawaii.....	3,600 00
“ Kakauolelo o ke Kiaaina o Oahu.....	800 00
“ “ “ Maui.....	1,600 00
“ “ “ Kauai.....	1,000 00
“ “ “ Hawaii.....	1,600 00

" o ka Luna Hale Paahao o Oahu.....	\$ 3,600 00
" " " Wai a me ke Kakauolelo o ka Makeke...	3,000 00
Makeke ma Lahaina.....	2,000 00
" " Wailuku	2,000 00
" " Hilo.....	2,000 00
Uku o ka Luna Alanui, Apana o Kona, Oahu.....	2,400 00
" " " Nui o na Hana Hou.....	6,000 00
" o ke Kakauolelo Luna Wai a me ke Kakauolelo o ka Makeke	2,000 00
Uku o ka Luna Leta Nui.....	5,000 00
" o na Kakauolelo o ka Oihana Leta.....	10,000 00
" o na Luna Leta.....	5,000 00
" " Lawe Leta.....	15,100 00
Kela me keia Lilo o ka Oihana Leta.....	5,000 00
Wahi Kaleponi.....	1,300 00
Uku o na Luna Alanui.....	8,000 00
" Kiai Ilina Alii.....	600 00
" " " o Lunalilo.....	400 00
" i hookaa ole ia.....	133 00
Na Lilo o ka Ilina Alii.....	250 00
Uku o ka mea malama ia Aliiolani Hale me na Elele o ka Oihana Kalaiaina.....	1,875 00
Kela me keia Lilo o ka Oihana Kalaiaina.....	2,000 00
Kope ana i na Buke Moololo o na Luna Hoona Aina, me ka hoopau loa ana i keia hana.....	3,900 00
Kuai ana i na mea Hana Alanui.....	2,000 00
Na Poho Alanui.....	8,000 00
NA ALANUI A ME NA ALAHAKA A PUNI KE AUPUNI, PENEI :	
OAHU—Honolulu.....	\$25,000 00
Na Apana e ae.....	10,000 00
Alanui o Kalihi.....	2,000 00
MAUI—Lahaina a me Wailuku.....	10,000 00
Na Apana e ae.....	25,000 00
HAWAII—Kohala.....	10,000 00
Kawaihae a i Hamakua.....	7,500 00
Hamakua	10,000 00
Hilo.....	12,000 00
Puna.....	3,000 00
Alanui pii i ka Lua o Pele.....	10,000 00
Kau	7,500 00
Kona Akau.....	5,000 00
Kona Hema.....	5,000 00
MOLOKAI—.....	5,000 00
LANAI—.....	2,000 00
KAUAI—.....	15,000 00
No kela me keia.....	11,000 00
	<hr/> \$ 175,000 00

Na Halemai Lepera.....	\$ 85,000 00
Lapaau ana i na Mai Lepera, 200 dala no kela a me keia mai i hoola ia.....	20,000 00
Kauka Luna Halemai Lepera, uku no ka hana i hana ia.....	1,000 00
Na Kauka noho paa.....	26,000 00
Na Lilo nui o ka Papa Ola.....	20,000 00
Na Halemai Lala.....	40,000 00
Hana hou a me ka malama ana i na Hale Hoomalu Ohua Eemoku.....	2,500 00
Hale Hoahu Ukana ma Kahului, Maui.....	2,000 00
Halemai Pupule (i hui pu ia me ka hana hou ana).....	15,000 00
Kokua i ka Halemai Moiwahine.....	21,000 00
Ana Aina Aupuni.....	40,000 00
Pai Palapala Aupuni.....	3,000 00
Pai ana a me ka Humuhumu ana i na Papa Helu o na Kuleana o ke Aupuni nei.....	1,000 00
Hooponopono a hoakoakoa, pai a me ka humu ana i na Kanawai Hawaii a me Beretania o ke Aupuni.....	5,000 00
Ke Ola o na Paahao.....	45,000 00
Oihana Kinai Ahi o Honolulu.....	15,092 00
Maheleolelo me Unuhiolelo.....	300 00
Na Lilo o ka Oihana Wai.....	4,000 00
Hoomaemae a me ka hoomahuahua hou ana i ka Oihana Wai.....	64,000 00
No ka hana hou ana a me na lilo o ka hooholo ana i ka Mokumahu Pele.....	15,000 00
Na Heleuma, Mouo a me na Awapae.....	18,000 00
Awapae ma Kawela, Hamakua, Hawaii.....	3,000 00
Eli ana i ke Awa o Honolulu.....	5,000 00
Hana hou ana i na Uwapo.....	15,000 00
Na hoomaemae a me na lilo mau no na Hale Kukui a pau Hale Kukui hou ma ka aoao Komohana o Molokai	7,500 00
Hale Kukui hou ma Laeoa.....	2,500 00
Hale Kukui hou ma Laeoa.....	2,500 00
Hoomaemae ana a me na Hale Aupuni hou.....	34,000 00
No ka hoolawa a me ka hoolako ana i ka Hale Alii hou.. Kahua me na lilo e ae no ke Kia Hoomanao o Kameha- meha, me ka pa a puni.....	80,000 00
Hooihoihi i ka Oihana Eemoku mai na Aina e mai.....	2,000 00
Hoomoe me ka hana hou ana i na Alanui ma ka Pali o Nuuanu.....	100,000 00
Ala huki a hapai moku no Honolulu.....	30,000 00
Wili ana i na Punawai.....	100,000 00
Hoomaemae ana ia Kapiolani Paka.....	10,000 00
Hoomaemae ana ia Thomas Square.....	5,000 00
Waihona Buke Aupuni.....	2,500 00
	500 00

Uku hoolimalima o ka Pa ma ke alo o Aliiolani Hale, a hiki i ka la 31 o Maraki, M H 1882.....	\$ 200 00
Uku hoolimalima o Aienui.....	720 00
Uku hoolimalima i kaahope o ka Pa Aupuni ma Koholaloa.....	650 00
Uku hoolimalima o ka Pa Aupuni ma Koholaloa, no na makahiki elua a hiki i Maraki 31, 1882.....	400 00
Na Lilo malalo o ke Kanawai e waiho aku ai i na Palapala Palena Aina ma ke Keena Kalaiaina.....	200 00
Na Lilo Koho Balota.....	500 00
Kukulu ana i na hale holoi lolo, a e hoolimalima ia malalo o ka Oihana Papa Ola.....	7,500 00
Na Auhau Alanui, e hooliloia ma ka Apana kahi i ohia mai ai, (i manao ia).....	70,000 00
	<hr/> \$1,233,920 00

KA OIHANA WAIWAI.

Uku o ke Kuhina.....	\$12,000 00
“ ka Luna Buke Helu.....	6,000 00
“ “ Dute Nui.....	7,000 00
“ Hope Luna Dute.....	4,000 00
No ke Kiai Oihana me ke Awa.....	3,000 00
Uku Kakauolelo Buke Helu 1.....	3,600 00
“ “ “ Helu 2.....	2,400 00
“ Luna Hale Papaa.....	3,000 00
“ o na Kokua Kiai ma Honolulu a me na Awa e ae.....	8,000 00
“ Luna Dute ma Kawaihae.....	300 00
“ “ “ Kahului.....	2,000 00
“ Kiai Oihana ma ke Awa o Kahului.....	1,600 00
“ Luna Dute ma Kealakekua.....	100 00
“ “ “ Koloa.....	200 00
“ Malama Hale Papaa Mokuahi.....	1,200 00
“ “ “ Aila Mahu.....	480 00
“ o ka Elele.....	600 00
Kela a me keia lilo Oihana Dute.....	2,500 00
Waapa o ka Hale Dute.....	1,000 00
Uku o na Luna Helu.....	20,000 00
“ “ “ Auhau.....	18,000 00
“ “ Papa Hoopii Auhau.....	1,000 00
Aie Aupuni e ukuia ana.....	89,700 00
Uku panee o ka Aie Aupuni.....	78,000 00
Dala Halemai (na loaa i manaoia).....	12,000 00
Kela a me keia lilo o ka Oihana Waiwai.....	2,000 00
Ke pai a me ka hoolako ana i na Dala Pepa.....	1,500 00
Na Hao Hoailona a me na Hoailona Pai.....	1,000 00
Na Pahu Hao o ka Oihana Waiwai.....	2,250 00

Na Medela Ilio	\$ 600 00
Kokua no na Laina Mokumahu o na Aina e.....	24,000 00
“ i ka Laina Mokumahu o Kina.....	24,000 00
Hoihoi hou ana i na Auhau papalua penei:	
Ia Makini.....	5 00
Kekio.....	5 00
Waahila.....	3 00
Keoni Pamawaho, oia hoi o Keoni Kapela.....	5 00
Makeo Keo.....	5 25
D Keaweamaahi, koena uku, oia, oia he kumu ao ma ke	
Kula Hana Lima ma Keoneula	226 00
	<hr/>
	\$333,279 25

OIHANA LOIO KUHINA.

Uku o ka Loio Kuhina.....	\$12,000 00
“ ke Kakauolelo.....	4,000 00
“ ka Ilamuku.....	7,000 00
“ “ Makai Nui o Hawaii.....	5,000 00
“ “ “ Maui.....	5,000 00
“ “ “ Kauai	3,000 00
“ Kakauolelo Makai Nui o Hawaii.....	1,200 00
“ “ “ Maui.....	1,200 00
“ o na Makai o Hawaii.....	28,000 00
“ “ Oahu	70,000 00
“ “ Maui.....	18,000 00
“ “ Kauai.....	7,200 00
Hopu ana i na Lawehala.....	2,000 00
Kela a me keia lilo o ka Oihana.....	2,000 00
Na lilo o na Aha Koronero.....	600 00
	<hr/>
	\$166,200 00

OIHANA HOONAAUAO.

Uku Kahukula Nui.....	\$ 5,000 00
Na lilo kaahela o ke Kahukula Nui	1,000 00
Uku Kakauolelo o ka Papa.....	5,000 00
Kokua i na Kula Hawaii a me Beretania.....	45,000 00
“ “ Aupuni	12,000 00
Kula Hoopololei ma Keoneula, me ke ao pu i ka hookani pila, a me na lilo o ke kuai ana i na mea kani.....	10,500 00
Kukulu a me ka hana hou ana i na Halekula.....	5,000 00
Kokua Haumana ma ke Kula Nui o Kapunahou, no na ke- iki Hawaii wale no.....	720 00
Malama ana i na mea ano e.....	500 00
Pai ana i ka buke “ Ao ana i ka Malama Ola Kino no na kanaka Hawaii,” a e haawi ia aku ma ke ano manawa- lea.....	3,000 00

Lako Palapala a me kela a me keia lilo o ka Papa.....	\$ 700 00
Uku o ka Elele.....	600 00
	<hr/>
	\$89,020 00

HOAKAKA HUI.

Na Lilo Moi.....	\$ 104,000 00
Na Haawina Kumau.....	19,600 00
Ka Ahaolelo me Ahakukamalu.....	20,300 00
Oihana Hookolokolo.....	96,587 50
Oihana o ko na Aina e.....	133,100 00
Oihana Kalaiaina.....	1,223,920 00
Oihana Waiwai.....	333,279 25
Oihana Loio Kuhina.....	166,200 00
Oihana Hoonaauao.....	89,020 00
	<hr/>
	\$2,196,006 75

PAUKU 2. E kau no ke Kuhina Waiwai ma ka aoao o na loa a o ka Bila Haawina o na makahiki elua i hala, i na koena a pau i haawiia ma ke Kanawai i aponoia ma ka la 5 o Augate, M. H. 1878, aole nae i ukuia a hiki i ka la 31 o Maraki, M. H. 1880, aole hoi i hoakaka ia ma kahi e, a o ia mau puu dala a pau, aole no e ukuia no na kumu i hoolilo ia ai mamua.

PAUKU 3. E hoomau aku ke Kuhina Waiwai i ka uku ana i na Uku Makahiki i oleloia ma keia Kanawai, ka uku o na Koa a me na Makai, ka uku o na Kumu Kula, a me na lilo mau o ka Papa Hoonaauao, ka Papa Ola, na lilo o ka Oihana Kinai Ahi, a me ka Aha Kiekie, a me ka Aha Kaapuni, na Bila Aie o ke Aupuni, ke ola o na Paahao a me na lilo o ke Kahua Lepera, a hiki i ka la 30 o Iune, M. H. 1882, ke hoololo ole ia he mau Bila Haawina hou mamua ae o ia la.

PAUKU 4. Aole e ku i ke Kanawai ke uku ke Kuhina Waiwai, aole hoi e ae e ukuia aku kekahi dala mailoko ae o ka Waihona no na kumu e ae, aka, no na kumu wale no i hoakaka ia ma keia Kanawai.

PAUKU 5. Ua ku no i ke Kanawai, ina e pau e kekahi Haawina okoa iloko o kekahi Oihana, e hoolawa no ke poo o ua Oihana la i kela haawina no loko ae o ke koena o kekahi haawina okoa e ae iloko o ua Oihana nei, ina he koena.

Na ke poo o kela Oihana keia Oihana e hoike i ka Ahaolelo mahope iho, i ke dala i hoolilo ia pela.

PAUKU 6. He hiki ole i kekahi mea iaia na Oihana Aupu-ni elua i hookaawale ia ka uku makahiki no ia mau Oihana, ke ohi i ka uku i oi aku mamua o ka uku o ka mea i oi o laua, ke hiki aku ka uku o kekahi o ia mau Oihana i ka Elua Tausani dala, a oi ae paha, no ka makahiki, aole no e ukuia oia i kekahi uku e ae a uku i oi ae paha.

PAUKU 7. E lilo keia i Kanawai mai kona la e aponoia ai. Aponoia i keia la 30 o Iulai, M. H. 1880.

KALAKAUA R.

NA KANAWAI O 1880.

AOAO

He Kanawai e Hoopau ai i ke Kanawai i aponoia ma ka la 31 o Dekemaba, i ka M. H. 1864, i kapaia "He Kanawai e Pale aku ai i ka Halawai Hookui ana o na Moku ma ka Moana," a e hana i mau mea hou i pane no ia Kanawai	3
He Kanawai e Hoololi ai i ka Mokuna 39 o na Kanawai o ke Kau o 1874, oia hoi ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e Hoopau ai i ka Oihana Kuhina Kaua a me na Manuwa."	12
He Kanawai no ka Malama ana i na Kulana o ke Ola maloko o na Hale Noho, ...	13
He Kanawai e Hoakaka ana i ka Uku o na Pailota ma na Awa o Kahului, Maui, a me Hilo, Hawaii, ...	14
He Kanawai e Huikala ai i ke Kuhina Waiwai	15
He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauku 1 o ka Mokuna 45 o na Kanawai o ka M. H. 1876, e pili ana i ka Pauku 1420 o ke Kanawai Kivila i hoololiia, ...	15
He Kanawai e Hoomaopopo ana i ke Kuauhau o na Alii o Hawaii nei, ...	16
He Kanawai e pili ana i na Hale Holoi Lole, ...	17
He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauku 237 o ke Kanawai Kivila, a me ke Kanawai i aponoia ma ka la 4 o Augate, M. H. 1874, ...	18
He Kanawai e Hoakea ana i ka Mana Hookolokolo o na Aha Hookolokolo Apana a pau o keia Aupuni ma kekahi mau Hihia Pepehi ano ino loa, ...	19
He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauku 498 o ke Kanawai Kivila	20
He Kanawai e Hoopau ai i na Pauku 118 a me 119 o ke Kanawai Kivila i Hoololiia me kekahi Kanawai i	

- aponoia ma ka la 22 o Iune, M. H. 1868, i kapaia
 "He Kanawai e Hoololi ai i na Pauku 118, 119 a me
 120, a e Hoopau loa ai i ka Pauku 121 o ke Kanawai
 Kivila," 21
- He Kanawai e Hoololi ai i ke Kanawai i kapaia "He Ka-
 nawai e Hooponopono ai i ka Lawelawe ana i ka Oi-
 hana Loio ma na Aha Hookolokolo Hoomalu a Apana
 paha," i aponoia ma ka la 5 o Augate, M. H. 1878,... 22
- He Kanawai e Kokua ai i ka Hooholo Moku Mahu ana
 mawaena o Honolulu a me Kapalakiko,..... 23
- He Kanawai no ka Haawi ana i na Palapala Ae no ka Pe-
 pehi ana me ke Kuai ana i na Puaa,..... 24
- He Kanawai e Hoakaka ana no ka Malama pono ia ana o
 na Palapala Kauoha a me na Palapala Hoolilina,..... 25
- He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauku 264 o ke Kanawai
 Kivila e pili ana i ka Hoonoho ana i na Hope Makai
 Nui ma na Apana a pau o keia Aupuni,.... 26
- He Kanawai e Hoololi ai i na Pauku 1 a me 3 o kekahi
 Kanawai, oia ka Mokuna 56 o na Kanawai o ka M. H.
 1874, i kapaia "He Kanawai e Hoohaiki ai i ka Lawe
 ana mai a me ke Kuai ana o ka Opiuma," i hoololi ia
 ma ke Kanawai i aponoia ma ka la 29 o Sepatemaba,
 M. H. 1876,..... 27
- He Kanawai e pili ana i ka Lapau ana me na Laau o na
 Kauka Pake, ... 28
- He Kanawai e Hoomaopopo ana i ka Laikini ia o na mea
 Malama Kaa Lealea i mea Hoolimalima aku ma ka
 Apana o Honolulu,..... 29
- He Kanawai e Hoololi ai i ke Kanawai i aponoia i ka la
 23 o Mei, M. H. 1868, i kapaia "He Kanawai e Hoo-
 ponopono ai i na Aelike mawaena o na Haku a me na
 Kauwa," 30
- He Kanawai e Hoololi ai i ka Mokuna 27 o na Kanawai o
 ka M. H. 1878, oia hoi ke Kanawai i kapaia "He
 Kanawai e Hooponopono ai i ka Lawe ana i na Ohua
 a me na Ukana, a me ka Hoolimalima ana i na Kaa
 Lealea, na Kaa, Kaa Hali Ukana, na Kaa Kikane, a
 me na Kaa e ae, ma ka Apana o Honolulu," 30

He Kanawai e Hoomakaukau ai no ka Hoomaloo a me ka Hana ana o na mea e Lawe aku ai i na Mea Ino ma ke Kulanakauhale o Honolulu, ...	31
He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauku 1 o ka Mokuna 89 o ke Kanawai Karaima, ...	33
He Kanawai e Hoomana ai i ke Kuhina Kalaiaina e Haawi i mau Laikini no ka Hoopae ana mai a me ke Kuai ana aku i na Laau Make, ...	34
He Kanawai e Ae ana e Hookukaawale ia i Laikini Kuai Kamano wale no, ...	35
He Kanawai e Hooholo ai i Haawina Hoomau no Henry S. Swinton, ...	36
He Kanawai no ke Kakau Kope ana o na Hui, ...	37
He Kanawai e Hoopau ai i ka Pauku 924 o ke Kanawai Kivila, ...	39
He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauku 1009 o ke Kanawai Kivila, ...	39
He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauku 2 o ka Mokuna 41 o ke Kanawai Hoopai Karaima, o ka Olelo Hawaii e like me ia i Hoololiia e ke Kanawai i aponoia ma ka la 30 o Iulai, M. H. 1878, ma ka Hoololi ana ae i Kulike ai me ka Mahele Beritania, ...	40
He Kanawai e Hoonohonoho a e Hooponopono hou ai i na Kanawai o ke Aupuni, ...	41
He Kanawai e Poni ana i na Moi o Hawaii, ...	42
He Kanawai e Kau ai i kekahi Auhau Dute maluna o ka Raiki, Paddy a me ke Kopaa i Hoomaemae Ole ia, i Hookomo ia mai iloko o keia Aupuni, ...	43
He Kanawai e Haawi ana i ka Mana no ka Hoopuka ana i ka Palapala Sila Nui no na Aina Kula a me na Kahua Kula a ka Papa Hoonaaauao e Kuai aku ai, ...	43
He Kanawai e pili ana i na Hui a me na Hui i Hoohuiia malalo o na Kanawai o na Aina e, e Lawelawe i ka Hana maloko o keia Aupuni, ...	46
He Kanawai e Hoomaopopo ana i ka Hana ana i Dala Aupuni, ...	47
He Kanawai e Huikala ai i ka Luna Kula o Kau, Hawaii..	48
He Kanawai e pale aku ai i ka hooili kalohe ana i na mea	

- ulu o na aina e ma ke ano he mau mea ulu Hawaii, i
na awa kumoku o Amerika Huipuia..... 49
- He Kanawai e Hoololi ai i ka Pauka 2 o ka Mokuna 46 o
ke Kanawai i Aponoia ma ka la 25 o Sepatemaba, M.
H. 1876, i kapaia "He Kanawai e malu ai ka poe
malalo o na Palapala Hoopaa Hana i ae ia ma ka
Pauku 1417 o ke Kanawai Kivila."..... 50
- He Kanawai e Hoololi ai i ke Kanawai i kapaia "He Ka-
nawai e Kokua ai i ka hana aña i na Alanui Kaamahu,"
i Aponoia i ka la 1 o Augate, M. H. 1878..... 51
- He Kanawai e Hoomalu ai i na Aina Aupuni ma kahi e
hoomaka ai na kahawai mauka o ke Alanui Beretania
ma ke Kulanakauhale o Honolulu, a mawaena o ka
aoao Komohana o ke Awawa o Kalihi a me ka aoao
Hikina o ke Awawa o Palolo ma ka Apana o Kona,
Mokupuni o Oahu, i ke komohewa ia..... 52
- He Kanawai e Hooponopono hou ai i ka malama ana i ka
maluhia o ka lehulehu ma ka Apana o Honolulu..... 53
- He Kanawai e Hooloihi hou ai i ka manawa no na Komi-
sina Palena Aina..... 54
- He Kanawai e Hoololi ai i na Pauku 331, 333, 337, 338 a
me 339 o ke Kanawai Kivila, no ka Oihana Kinai Ahi
o Honolulu..... 55
- He Kanawai e Hookaawale ana i na Haawina Dala no ke
Aupuni no na Makahiki Elua e pau ana ma ka la 31 o
Maraki, M. H. 1882. 57

PAPA KUHIKUHI.

	AOAO
Aina Kula, Hoopuka i na Palapala Sila Nui.....	43
Aha Apana, e Hoakea ana i na Mana o na.....	19
Aha Apana, ka Oihana Loio maloko o na	22
Auhau, na Apana i Maheleia ai na.....	21
Aelike mawaena o na Haku a me na Kauwa.....	30
Aila Kukui me Hoomaloo, na Rula i pili i na.....	34
Auhau Dute maluna o ka Raiki, Paddy me ke Kopaa...	43
Aina E, na Hui i Hoohuiia ma na.....	46
Aupuni, Hana ana i Dala	47
Aupuni, Haawina Dala o ke	57
Aina E, ke Kuhina o na, e Malama i ka Oihana Koa....	12
Aelike no ka Hooholo Mokumahu Moana.....	23
Auka Gura, na ke Kuhina Waiwai e kuai i na.....	47
Auwai, no na Mea Ino o na.....	32
Eli i na Alanui, ua Ae ia ke Kuhina Kalaiaina e.....	32
Enelani, e Hoolaha na Luna Pa Aupuni ma ka Olelo....	18
Ipukukui o na Moku	5
Ino wale, na Mea, ma ka Pa a me ke Kahua Hale.....	13
Ilamuku, Kona Mana e pili ana i na Holoholona a me na Kaa.....	31
Inoa o Kela a me Keia iloko o ka Hui, e Hoikeia ma ke Keena o ke Kuhina Kalaiaina.....	37
Inoa o na Luna iloko o na Hui a me na Hui i Hoohuiia ma na Kanawai o na Aina E, e Kakau Kope ia ma ke Keena o ke Kuhina Kalaiaina.....	46
Oihana Kuhina Kaula, ke Kanawai e pili ana i ka	12
Oihana Auhau, no ka Mahele ana ma na Apana i ka....	20
Oihana Hoonauao.....	20-21
Oihana Hookolokolo ..	20-21
Oihana Loio, ka Palapala Ae o ka.....	22

Oihana Hoonaauao, no na Kanawai e pili ana i na Hoo-	
hilo Aina o ka.....	43-45
Opiuma, ke Kanawai e pili ana i ka.....	27
Ohana Alii, Mookuauhau o na.....	16
Opiuma, ka Hoopai o ka poe e Hoopaa Kanawai ole ana	
i ka.....	27
Opiuma, ma ka Helu o na Laau Make.....	35
Uwaea Telegarapa, na Moku e Hoomoe ana i ka.....	5
Uku o na Pailota o na Awa o Kahului a me Hilo.....	14
Uku o ke Kaa Lealea i mea Hoolimalima ma ka Apana o	
Honolulu.....	29
Uku Hoopai no ka Mea i Hana i ka Mea Ona.....	41
Hoopau ia ke Kanawai o ka la 31 o Dekemaba, M. H.	
1864, e pili ana i ka Halawai Hookui o na Moku ma	
ka Moana.....	3-11
Hoakaka ana i na Rula o na Moku i ka wa ua Noe.....	7
Hoeuli a me ka Hooholo ana o na Moku, na Rula no ka	
Hale Noho, na Rula no ka Malama ana i na kulana o ke	
Ola ma na....	13
Hale Noho o na Poe Paahana.....	13
Huikala ana i ke Kuhina Waiwai.....	15
Hale Holoi Lole, Kahi e kukuluia ai ma Honolulu o ka	
Holoholona Aea, na Rula e pili ana no na.....	17
Hooholo Moku mawaena o Honolulu a me Kapalakiko..	
Hooilina, e Malama pono ia na Palapala.....	23
Hoololi i ke Kanawai e pili ana i na Oihana Makai o na	
Apana.....	25
Hoololi i ke Kanawai e pili ana i ka Lawe Ana Mai o ka	
Opiuma.....	26
Hoololi no na Palapala Aelike mawaena o na Haku a me	
na Kauwa.....	30
Hoololi i ke Kanawai e pili ana i na Kaa ma Honolulu..	
Hoomaloo i na Mea Ino ma Honolulu.....	30
H. S. Swinton, he Haawina Hoomau no.....	31
Hoololi i ke Kanawai e pili ana i ka Hoopii Hou Ae....	
Hoololi e Hoohalike ai i ka Olelo Hawaii me ka Olelo	
Beretania.....	36
Hui, na Rula e pili ana i na.....	39
	40
	46

Luna Dute Nui, nana e haawi i na Kope o na Rula Hoo- holo Moku i na Kapena Moku.....	4
Lawaia, na Rula no na Moku.....	7
Lio Kea, ua Hoonoa loa ia.....	22
Loio, ka Oihana, ma na Aha Hookolokolo Hoomalu a Apana paha.....	22
Lapaau, na Kauka Pake.....	28
Laikini o na Mea Malama Kaa Lealea Hoolimalima.....	29
Laikini, no ke Kuai ana i na Laau Make.....	34
Laikini, no ke Kuai ana i ke Kamano wale no.....	35
Laiki, i Hooili Koloheia.....	49
Lunakanawai Hoomalu, Honolulu.....	54
Mokumahu, na Kukui o na.....	4
Moku Pea, na Kukui o na.....	5
Moku Lawaia, na Kukui o na.....	7
Manuwa, na Kukui o na.....	11
Martin, W. T., i Huikalala.....	48
Mahele o na Mokupuni.....	20-21
Makai Nui, e koi i na Palapala Hoopaa.....	40
Makai Nui, na Hope.....	26
Naptha, na mea e pili ana i ka.....	34
Poe Pui Ohe, ko lakou Haawina.....	12
Pualu, na Koa.....	12
Papa Ola, e Komo aku i na Hale.....	13
Pailota, no Kahului a me Hilo.....	14
Puaa, Palapala Ae Kuai.....	24-25
Palapala Kauoha, no ka Malama ana i na.....	25-26
Palapala Aelike o na Haku me na Kauwa.....	30
Poni ana i na Moi.....	42
Paddy, ke Dute maluna o ka.....	43
Papa Hoonaaauao, na Aina o ka.....	44-45